

OPINIA națională

Revistă săptămânală de informație, opinie și idei de larg interes național, editată de FUNDAȚIA "ROMÂNIA DE MÂINE"

TRECU IARNA, TRECE VARA, DAR NU ȘI... ACREDITAREA

convorbire cu dl. conf. dr. ROMULUS DABU,
președintele Comisiei pentru învățământ
a Camerei Deputaților

Cu două zile înaintea imprevizibilului final al actualei sesiuni parlamentare discutăm cu președintele Comisiei pentru învățământ a Camerei Deputaților, dl. conf. dr. Romulus DABU despre stadiul Legii învățământului și, în principal, al Legii Evaluării și Acreditării Academice. În principal, spun, pentru că acest proiect legislativ, pe lângă scurtimea sa ce-l face ușor abordabil de plenul Camerei, se află și într-un stadiu foarte avansat fiind "promovat" de Senat. În principal, repet, deoarece el a stărnit oarece valuri din partea unor... "party universitari", mai ales în ultima vreme.

În privința celui mai important act legislativ pentru școala românească - Legea învățământului - am aflat că, în Comisie s-a ajuns la art. 88 (ce se referă la doctorat). După asigurările oferite de interlocutor, la reluarea, în toamnă, a sesiunii parlamentare "legea se va afla pe masa deputaților". Vrând să fim optimiști (câci ce altceva ne-a mai rămas?) nu comentăm... optimismul domniei sale. Cu toate că, dacă ne amintim bine, astfel de formule asiguratorii au mai fost oferite până acum. "Cu toată vacanța parlamentară - preciza dl. deputat - membrii Comisiei se vor întâlni

între 1-10 iulie și vom lucra intens". Așa să fie!

Din vorbă în vorbă, după ce aflăm și unele puncte de vedere deosebit de interesante ale domniei sale despre atitudinea Băncii Mondiale față de învățământul românesc - detalii asupra cărora vom reveni cu alt prilej - ajungem la domeniul fierbinte, gingaș și controversat în lumea academică. Ați intuit, desigur, că este vorba despre Legea Evaluării și Acreditării Academice (LEAA).

Spre surprinderea gazetarului (de ce-oi mai fi surprins în această lume plină de... surprize?) aflăm că acest proiect legislativ - taxat ca urgent de către senatorii care, cum spuneam,

■ Aurel GHIMPU

(Continuare în pag. 6)

PERENITATEA VALORILOR CULTURII * (I)

Prof.dr. AURELIAN BONDREA
PREȘEDINTELE FUNDAȚIEI "ROMÂNIA DE MÂINE"

Concepția și valorile sociologiei culturii, așa cum sunt preluate de către Fundația "România de Mâine", se întemeiază pe deviza marelui sociolog și patriot român Dimitrie Gusti - "Pro scientia et patria", în strânsă corelație cu cerințele vremii de azi și mai ales de mâine. Totodată, în concepția noastră sociologică, se reînnoadă principiul românității în marginile valabilității valorilor (Principiul "naționalității în marginile adevărului") descoperit de Mihai Eminescu în scrierile lui Titu Maiorescu și aplicat de el însuși în scrierile social-politice, îmbinat cu principiul cunoașterii și acțiunii sociale care, trecând printr-un subsistem etico-juridic și politico-normativ, întemeiază premisele refondării unei "noi pedagogii a națiunii", acea pedagogie a valorilor perene care,

în condițiile noilor realități geopolitice din Europa și din lume, ar promova, fără echivoc, pe baze obiective, interesele naționale ale României, ar deschide orizonturile unei participări fructuoase la îmbogățirea valorilor spirituale ale lumii.

Sociologic, definiția contemporană a culturii, desemnează sumar totalitatea valorilor materiale și spirituale ale omenirii ajunse pe un anumit prag al dezvoltării, produse ale cunoașterii și acțiunii umane.

* Fragment din volumul "Sociologia culturii" Ediția a III-a, în curs de apariție, Capitolul "Sistemul conceptual și instituțional al Fundației "România de Mâine", un nou model de aplicare și exprimare a valorilor sociologiei românești a culturii".

(Continuare în pag. 6)



"Io Mihail voievod, din mila lui Dumnezeu, domn al Țării Românești, al Ardealului și a toată țara Moldovei".
(Titulul lui Mihail Viteazul din hrisoavele sale din vara anului 1600).
Urcat în scaunul Țării Românești în septembrie 1593, marele Domnitor avea să împlinescă voiața nepieritoare de unire a poporului român. Aniversarea înscăunării de acum 400 de ani, va fi cinstită cum se cuvine și în paginile revistei noastre.

ÎN APĂRAREA MONUMENTELOR ISTORICE

DUMITRU ALMAȘ

Vitregia vremilor, instabilitatea istoriei, prădăciunile, sărăcia, stăpânirile străine nu ne-au îngăduit să construim mai mult, mai monumental și mai durabil. Deși am avut

arhitecți buni, uneori geniali, și meșteri cu mâini de aur, deși unii conducători, ca Ștefan cel Mare, Petru Rareș, Mircea Bătrânul, Neagoe, Matei Basarab și Constantin Brâncoveanu sau comunitățile săsești, precum cele din Brașov, Sibiu, Sighișoara, Cluj-Napoca ori Bistrița

s-au înscris în rândul ctitorilor cu dragoste și dorință de a împodobi baștina, totuși spațiul românesc rămâne relativ sărac în monumente istorice, chiar foarte sărac, căci, vorba cronicarului, "s-a construit puțin și s-a distrus mult." Distrugerile au fost impuse de stăpânitorii dornici să ni se piardă libertatea și identitatea. Scrie Gr. Ureche: "...văzând împăratul (sultanul) atâta amestecătură ce se făcea în țară, gândi ca să slăbească țara din temelie, ca să nu se afle apărături și lăsă cuvânt că cine va răsi pi cetățile din țara Moldovei, acela va da domnia. Deci Alexandru Vodă (Lăpușeanu) făcând pre cuvântul împăratului, umplând toate cetățile de lemne, le-au aprins de au ars și s-au răsi pi, numai Hotinul l-au lăsat, ca să fie apăratură dinspre leși". Acesta a fost începutul distrugerilor de cetăți. Au mai urmat și în veacul al XVII-lea când s-au dărâmat Suceava și Neamț, umplute cu paie sau cu "lagun" - praf de pușcă - anume ca să li se detune zidurile și risipirea să fie sigură.

Centre de apărare au fost și toate orașele-cetăți ca și statele-cetăți transilvane, din care ni s-au păstrat multe ruine, iar unele ca Sighișoara și Prejmer, adevărate puncte inexpugnabile și chiar capodopere arhitectonice. Ne bucurăm că au

ajuns până la noi câteva mănăstiri întărite cu ziduri: Putna, Probota, Sucevița, Hurez, Cozia.

Au ajuns până la noi prin reconstruire sau reparări ca, la sfârșitul mileniului doi, să stea încă în picioare și să ne grăiască despre strămoși și vremi de altă dată. Și care român nu se simte bine, la Moldovița, la Dealu ori Dragomirești, în Maramureș, în ograda bisericii de lemn, cu turnul zvult înfipt în cer, ca o cale de a te identifica pe tine însuși, ca o încercare de comunicare cu divinitatea. Prin aceste monumente pragmatice sau artistice ne vorbesc strămoșii: ne dau sfaturi, ne picură în suflute abur de demnitate și mândrie, ne îndeamnă și să construim și mai și să păstrăm tot ce-i valoros ca element ideatic ori artistic.

Recent s-a demonstrat necesitatea de a ocroti vestigiile, operele de artă străbună, prin vehemente proteste împotriva celor care voiau să plaseze, nu știu ce tratat, la câteva sute de metri de ctitoria de la Voroneț, ceea ce ar fi dus la o profanare a unui monument istoric, religios și artistic, înscris de UNESCO printre capodoperele vrednice a fi păstrate în patrimoniul de aur al arhitecturii și al picturii în frescă, din lume. Ticăloșii și profitorii s-au găsit totdeauna, dar mai ales în momentele de slăbire a autorității și de răvășire

spirituală. De câte ori trec pe lângă biserica Stavropoleos, mă întreb și sufăr, întrebându-mă: cum și de ce au înghesuit-o, au sufocat-o între calcanurile unor clădiri strivitoare prin proporții și destinație mercantilă?

Unde a pierit bunul simț, sentimentul artistic al edililor de la începutul acestui veac, de au permis această formă de sacrilegiu?

Că despre "translația" bisericii de la Mihai-Vodă și înghesuirea ei între blocuri, ca și despre distrugerea monumentului istoric, artistic și religios de la Văcărești știm multe, vrednice acum doar de regrete, căire și lacrimi.

A fost o vreme, trebuie s-o spunem cinstit, când monumentele istorice transilvane, Târgoviște, Hurez, Cetatea Sucevei ori Neamț s-au bucurat de atenție. La Voroneț, la Sucevița, la Bistrița s-au pornit lucrări de restaurare. S-au oprit însă când demența a început să dicteze. Mi-aduc aminte, ce mândru eram, când am văzut că podul de stâlpi, peste șanțul care împresoară două din laturile Cetății Neamț, a fost pus în funcțiune. Vorba unui student din cei cu care vizitam cetatea: "Mă simt unul din plăieșii care s-au apărat aici împotriva lui Mahomed Cuceritorul..."

(Continuare în pag. 2)

UNIVERSITATEA "SPIRU HARET"

institutele, facultățile și colegiile sale
se prezintă candidaților
la concursul de admitere
pentru anul universitar 1993 - 1994.
Ample informații în paginile 4 - 5

COLEGIILE REVISTEI "OPINIA NAȚIONALĂ"

Colegiul pentru reformă și relansarea economiei naționale:

- Acad. Alexandru Bărlădeanu
- Acad. Anghel Rugină
- Acad. N.N. Constantinescu
- Acad. David Davidescu
- Prof. dr. Constantin Ionete
- Prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu
- Prof. dr. doc. Alexandru Zamfir
- Prof. dr. Mircea Druc
- Prof. dr. Alexandru Albu
- Prof. dr. Mihai Părăluță
- Prof. dr. Gheorghe Zaman

Colegiul pentru problemele științei și învățământului:

- Acad. Ștefan Milcu
- Acad. Radu Voinea
- Acad. Ștefan Pascu
- Acad. Ion Coteanu
- Acad. Cristofor Simionescu
- Acad. Ștefan I. Ștefănescu
- Prof. dr. Liviu Maior
- Prof. dr. Grigore Brâncuș
- Prof. dr. Emil Tocaci
- Prof. dr. doc. Grigore Posea
- Prof. dr. Gheorghe Secară
- Prof. dr. G-ral (rez.) Emil Mihuleac

Colegiul pentru problemele culturii și artei:

- Acad. Eugen Simion
- Radu Beligan
- Grigore Vieru
- Paul Everac
- Dinu Săraru
- Prof. dr. Ion Dodu Bălan
- Prof. dr. doc. Alexandru Piru
- Prof. dr. Victor Giuleanu
- Prof. dr. doc. Alexandru Tănase

Colegiul pentru ideea națională și socială în România:

- Prof. dr. Aurelian Bondrea
- Prof. dr. Mitropolit Antonie Plămădeală
- Prof. dr. Ioan Scurtu
- Adrian Păunescu

- Prof. dr. Ion Rebedeu
 - Prof. dr. Ion Popescu
 - Prof. dr. Gheorghe Cazan
 - Prof. dr. Ion Tudosescu
 - Prof. dr. Tiberiu Nicola
 - Prof. dr. Virgil Constantinescu
- Colegiul pentru doctrine politice și probleme ale relațiilor internaționale:

- Valentin Lipatti
- Prof. dr. Florea Dudiță
- Prof. dr. Mircea Nicolaescu
- Prof. dr. Marin Voiculescu
- Ion Mărgineanu
- Dan Lăzărescu
- Prof. dr. Ion Zară
- Prof. dr. Constantin Mecu
- Prof. dr. Marin Nedelea
- Prof. dr. Constantin Vlad

Colegiul pentru problemele sănătății și protecției sociale:

- Acad. Nicolae Cajal
- Acad. Constantin Bălăceanu-Stolnici
- G-ral dr. Gheorghe Niculescu - membru de onoare al Academiei Române

Colegiul pentru problemele justiției, statului de drept și democrației:

- Acad. Valentin Georgescu
- Prof. dr. Vasile Giunea
- Prof. dr. Adam Popescu
- Prof. dr. Nicolae Popa
- Prof. dr. Ion Neagu
- Cercet. șt. dr. Irina Zlătescu
- Prof. dr. Ionel Cloșcă
- Prof. dr. Mihai Merfea
- Prof. dr. Mircea Stroia

Director:
Prof. dr. AURELIAN BONDREA

CARTEA

"DREPTURILE OMULUI - religie a sfârșitului de secol"

Dezbaterile asupra temei "drepturile omului" reintră în actualitate. Într-un interviu, publicat în "Opinia Națională", domnul Adrian Năstase menționa cu o remarcabilă sinceritate că, într-o perioadă, conceptul a fost utilizat pe post de virus - asemeni, vom spune noi, virusilor din rețelele de calculatoare - menit a duce la distrugerea societăților "din Est". Odată misiunea încheiată, virusul a ieșit din actualitate, ba uneori, tot după opinia noastră, riscă să înceapă a încurca socotelile noilor patroni ai lumii.

Iată de ce, deci, am citit cu real interes și cartea semnată de domnul Adrian Năstase - "Drepturile omului, religie a sfârșitului de secol", apărută sub egida Institutului Român pentru Drepturile Omului, carte care repune, prima, într-o lumină nouă, larg circumscrișă și incomparabil aprofundată tema drepturilor omului. Rezultat "al mai multor ani de cercetări efectuate în perioada în care autorul a activat la Institutul de Cercetări Juridice din București", cercetarea d-lui Adrian Năstase concluzionează că "istoria propriu-zisă a drepturilor omului începe în Europa cu Magna Carta Libertatum (1215) în fapt însă drepturile omului reprezentând o "idee modernă, ce nu se poate explica decât în contextul unei lumi cu un anumit nivel de dezvoltare". Concluzie cu care nu putem fi decât de acord și care explică, în esență, și criticile - azi repudiate - de după 1948 la adresa "filozofiei liberale de tip individualist" de care era acuzat documentul adoptat la 10 decembrie a acelui an, ca și reacțiile recente, de la Viena, din partea state-



lor cu un slab nivel de asigurare materială și culturală a popoarelor lor. Generos, dl. Năstase îl scuză între altele pe Winston Churchill, cel care ne-a vândut lui Stalin, dar ce folos! "Autocritica" lui Churchill n-a valorat, până la urmă, nici două parale. Jumătate de secol ne-am aflat în plină încălcare a drepturilor omului (viziunea occidentală). Ba, mai mult, profitul l-au tras tot ei, bogății ce-și permiteau liberalismul, care au concentrat tirul "salvării drepturilor omului" numai spre Est, făcând să se uite groaznică stare a acestor drepturi pe imensa întindere planetară în care "de facto și jure" chiar ei, apărătorii drepturilor omului, țineau bine apăsătorul călcâiul colonialismului. Culmea fiind că imaginile cele mai cutremurătoare, acum, când a dispărut totalitarismul din Est, ne vin din zonele unde acesta n-a acționat.

Tema drepturilor omului rămâne, astfel, una de foarte mare actualitate. Prin capitole atent lucrate (poate nu întotdeauna și cu toate întrebările puse) cartea domnului Adrian Năstase (capitolele "Nivelul conceptual", "Nivelul normativ", "Nivelul instituțional", "Nivelul educațional", "Drepturile omului în contextul C.S.C.E.", "Drepturile omului în România") invită la aprofundările științifice, nepartizane, pe care le pretinde epoca în care am intrat. România fiind chemată să aducă în liber dialog internațional logica ei de mare echilibru și real umanism.

■ Eugen FLORESCU

MULTE DULCE ȘI FRUMOASĂ... (2)

DEMARĂM, DERULĂM SAU CE FACEM?

Acad.
ION COTEANU

Citesc într-unul dintre ziarele noastre amatoare de vorbe noi că o societate anonimă va derula 60 la sută din produsele ei la export prin... (altă societate) și mă întreb ce-o fi însemnând asta. Va fi înțeles oare autorul propoziției de mai sus că societatea aceea "va trimite atît la sută din produsele ei la export - eventual rînd pe rînd - prin mijlocirea celeilalte societăți"? Dar, oricît de atractiv ar fi pentru unii a derula, el nu înseamnă "a trimite", căci ar fi nu știu cum să se apuce cineva să deruleze scrisori la prieteni, fie și prin intermediari.

Dar poate înseamnă "a vinde". Îmi vine iarăși foarte greu a crede că un vînzător de fructe va spune vreodată că "ieri și-a derulat toți pepenii în piață". El va spune cel mult că "și-a desfăcut" marfa în piață.

A derula e un verb de origine franceză, *dérôuler*, unde numește în primul rînd acțiunea opusă lui *rouler*, adică a lui "a înfășura", "a învîrți", chiar "a păcăli". *Dérôuler* face parte dintr-o serie avînd drept caracteristică principală faptul că *dé-* creează de obicei o opoziție ca aceea dintre

regla și deregla, pereche luată de noi ca atare din franceză. Deci dacă în franceză *rouler* înseamnă în primul rînd "a înfășura" ca și *enrouler*, a derula corespunde în multe privințe cu "a (se) desfășura". Se poate deci derula o hartă, un sul de hîrtie, ață dintr-un mosor, deși mai bine ar fi "a le desfășura, a le întinde, a le desface", poate și "a le despături", de la caz la caz.

În franceză, ce-i drept, *dérôuler* are și valori figurate. El se întîlnește, de pildă, la unii scriitori în enunțuri ca "apa Senei se derula...", pe care l-am tradus noi. Evident, acest derula nu are de a face direct cu "a derula niște produse".

Ce înseamnă deci a derula în românește? Se poate cere, de exemplu, cuiva să-și deruleze cunoștințele? Dacă da, atunci el este egal cu "a prezenta, a expune, a înfățișa într-o anumită ordine". Se poate el folosi cu înțeles de "a trimite, a vinde"? Pare că nu! Și-atunci? Atunci e foarte simplu: dacă doriți să fie clar ce spuneți, evitați pe derula. Avem destule corespondente românești care nu dau loc la echivocuri.

A demara e luat și el nu de mult tot din franceză de amatorii de noutăți. În franceză el se opune

astăzi lui *amarrer* care, la rîndul său, a dat naștere unui substantiv amar însemnînd "funie, frînghie, cablu care leagă o navă sau nacela unui balon de un punct fix". Primul și cel mai obișnuit sens al lui *demarrer* este - în franceză, firește - "a desface, a dezlega funia, frînghia, cablul etc. care lega un vas sau o nacelă de ceva ca să poată porni, părăsind locul unde se aflaseră". De aici și înțelesul de "a porni", consecință firească a scopului dezlegării lor.

La noi, demara s-a răspîndit, pare-se, întîi prin automobilisti, șoferi sau conducători-auto, în limbajul cărora a pătruns tot din franceză în expresii ca mașina demarează, motorul demarează etc. adică "pornește", "se pune în mișcare".

De curînd, a demara a venit din nou la noi, dar de astă dată cu sens figurat după expresii ca *son affaire commence à démarrer*, în românește, cuvînt cu cuvînt: "afacerea sa începe să demareze", ceea ce e puțin pleonastic, dar așa e și în franceză, în comparație cu "(treaba) asta demarează încet" (fr. *ça démarre lentement*).

Démarrer are în limba lui o tradiție de cinci sute de ani, cu tot ce presupune o asemenea vechime, inclusiv utilizarea lui familiară. Putem să-i urăm bun venit la noi, dar, dacă ținem cu tot dinadinsul să-l încetățenim trebuie să-i găsim un loc în care să fie într-adevăr de folos, adică să nu se confunde nici cu "a începe", cu "a porni", nici cu "a iniția" și cu atît mai puțin cu "a o lua din loc" care ar fi - dacă vreți - modul familiar de a-l întrebuiți. La urma urmelor, dacă producția de cutare sau de cutare bunuri pornește, începe etc. această este lucrul esențial, și nu dacă spui că demarează.



La Poiana Brașov sunt în plină desfășurare cursurile de vară ale "Fundăției Europene Titulescu" - la care participă un apreciazabil număr de diplomați și politologi din țară și străinătate.

ÎN APĂRAREA MONUMENTELOR ISTORICE

(Continuare din pag.1)

Dar iată că, de cincisprezece-douăzeci de ani, nu s-a mai bătut un cui, nu s-a mai așezat la loc o cărămidă, nu s-au mai astupat găurile săvârșite de intemperii și de inconștienți, măcar cu o mistrie de ciment. Ziarele scriu că în interiorul Cetății Neamț "copiii" joacă fotbal, iar "turisții" își încearcă puterile aruncînd de pe ziduri, cu bucăți de cărămidă, până-n unda limpede a Ozanei. Mă întreb: Cine mai are grijă de ruinele Cetății Râșnov ori Biertan? Prefecții și primarii, atît de acaparați de toate felurile de privatizări, mai au ei o clipă de răgaz și un pic de inimă, de suflet românesc, încît să ia o măsură de pază a monumentelor de pe teritoriul lor? Cum de permit tuturor "buticarilor" să-și așeze, cu neobrăzare "construcțiile" în fața și în dauna monumentelor artistice? Ce facem pentru educarea cetățenilor și mai ales a copiilor și tineretului, întru respectarea acestor locuri sfinte pentru neam și pentru civilizația noastră?

Monumentele istorice sunt co-

mori documentare pentru valoarea perenă a spiritului național. A distruge, a neglija prețioasele vestigii, grăitoare despre strămoși, a le trece sub o "tăcere" jenantă înseamnă, în fond, trădare, înseamnă atentat asupra viitorului nostru ca neam și țară. Uneori, o trădare și un atentat chiar conștient, dictate din oficine mizerabile care poruncesc să "intrăm în Europa", cât mai săraci și mai goi sufletește.

Știu că nu sunt bani. Dar cum acest nervum rerum va mai lipsi încă ani de aici încolo, riscăm să rămănem cum zice o vorbă populară "din gol cu pielea". Și acea plină de rănilor injuriei, ale batjocurii și ale dușmăniei față de ce avem mai scump, mai al nostru, mai național: istoria. Un istoric tînăr, foarte înzestrat, iubitor al moștenirilor din trecut, conduce acum Comisia Monumentelor Istorice. Îl știu de cînd era student. Și, în calitate de fost dascăl, țin să-i amintesc ca înaintașii săi, și mai ales N. Iorga și Vasile Pârvan, ce bătălie stăruitoare au dat pentru apărarea acestor documente ale drepturilor noastre la o viață istorică, creatoare de artă și

civilizație. În condițiile de acum sunt imperios necesare mai multe forme de manifestare măcar prin relevarea, prin conștientizarea importanței monumentelor, prin presă, la radio și televiziune. Se impun expuneri repetate despre monumentele în cauză, în fiecare localitate. Cu admonestarea răufăcătorilor. Oare n-ar da roade formarea unei opinii "pro monumente", printre cetățenii din Târgoviște, Suceava, Brașov, Tg. Neamț, Sighișoara, crearea unor asociații "Prietenii monumentelor istorice", care să militeze pe plan local pentru conservare, oprind formele de degradare, de distrugere săvârșite, conștient sau nu, de oamenii noștri? Dotați cu o legitimație, acești potențiali iubitori ai monumentelor ar fi scutiți de afrontul repetat de zeci de ori, cu care am fost "pus la punct" de câte niște nefericiți: "Ce te bagi, domnule?! (uneori, chiar "bă!").

În vîltoarea morală în care ne zbatem, mă agăț și mă razim de ideea păstrării monumentelor istorice ca de un stîlp tare cît munții care ne țin, în seismele sociale, să nu ne prăbușim în neant.

QUO VADIS REFORMA?

"MEBO". opțiune pentru accelerarea privatizării

- convorbire cu dl. prof. dr. MIHAI PĂRĂLUȚĂ, senator

- Înscrisă în programul reformei economice ca una din opțiunile fundamentale ale edificării economiei de piață, privatizarea reprezintă un veritabil test pentru perioada de tranziție. Un test al capacității proprii de restructurare și reinnoire. Cum concepți acest proces de privatizare?

- Răspunsul la această întrebare este, firește, deosebit de complex. Și este evident pentru toată lumea că astăzi nu se mai poate nega faptul că, până la o anumită limită, privatizarea reprezintă o necesitate intrinsecă a tranziției. Fără pluralismul formelor de proprietate nu se poate concepe o economie liberă, de piață, nu poate fi vorba de competiție și concurență. În același timp, nu trebuie subestimată riscul care există realmente ca privatizarea să fie transformată într-o dogmă ca și cel, la fel de periculos, care vizează necesitatea absolutizării menținerii proprietății de stat și negării, în diferite forme - tranșante sau disimulate - a dreptului la existență a proprietății private. Schimbarea unei forme de proprietate cu alta nu se poate realiza decât după criteriile de performanță, după parametrii de progres sau de regres. Depinde ce-ți propui să obții. Or, așa cum s-a conturat privatizarea în România și în alte țări est-europene, așezându-i-se la bază principiul terapiei de șoc, aceasta a generat o involuție, haos, mari dezechilibre și disfuncționalități, scăderea drastică a nivelului de trai, creându-se astfel mai degrabă premisele restaurării unui capitalism clasic, dezumanizant.

- Privatizarea, după opinia dumneavoastră, este o condiție a reformei sau un rezultat al înfăptuirii ei?

- Privatizarea în nici un caz nu poate fi premisa reformei. Ea este un proces complex, îndelungat care presupune coexistența și conlucrarea tuturor formelor de proprietate. Totodată, privatizarea trebuie făcută nu prin împărțirea, distribuirea în proprietate privată a proprietății publice, ci prin înființarea de noi unități productive sau servicii private. Blamarea proprietății de stat care a avut loc după decembrie 1989 și considerarea acesteia ca o formă depășită, neperformantă a avut ca efect subminarea, fărâmițarea și chiar distrugerea sălbatică a proprietății publice. Acest fapt dramatic a contribuit nu la creșterea gradului de competitivitate a economiei, ci la scăderea și, uneori, la compromiterea acesteia. Prin urmare, privatizarea, în anumite limite, trebuie să fie rezultatul reformei.

- În literatura economică și în programele diferitelor partide politice se pledează pentru un anumit tip de privatizare. Care credeți că ar fi forma, calea de privatizare cea mai adecvată situației concrete din țara noastră?

- Este o problemă care, la ora actuală, generează multă confuzie fiind abordată unilateral atât de unele din programele amintite cât și într-o anumită măsură de mass-media. S-a conturat deja o tendință care nu ajută nimănui: toate relele, ca să nu zic dezastrul, se atribuie proprietății de stat, în timp ce virtuțile revigorării sunt apanajul exclusiv al proprietății private de un singur tip. Acest fapt a creat o atitudine negativă a populației față de proprietatea de stat. Fără să mai amintim de faptul că declanșarea procesului de privatizare a generat o corupție fără precedent în România. Ne place ori nu, trebuie să precizăm că în istoria dezvoltării economiei contemporane eșecuri de mari proporții au avut loc în ambele forme de proprietate. Faptul că cele mai multe falimente au loc în sistemul de proprietate privată nu spune nimic în legătură cu performanța acestei forme de proprietate.

- În alegerea variantei optime de privatizare trebuie, cred, să ținem seama de mai multe considerente: ● Găsirea

unor forme de privatizare care să nu conducă la ruperea legăturilor de producție și să genereze fenomene de regres economic și grave perturbări și dezechilibre în mecanismele economiei naționale; ● În elaborarea și stabilirea variantei de privatizare să primeze eficiența socială, profitul social, și nu numai cel îngust-individual, calculat pe termen lung, nu numai ca efect imediat; ● Gestionarea unităților să fie asigurată după principiile economiei de piață și nu prin eliminarea celor a căror formă de proprietate nu încap în tiparele noastre de tranziție. Pentru că dreptul la existență a unei forme de proprietate este dat de capacitatea ei de adaptare și rezistență la concurență, gradul de competitivitate și de nivelul profitului.

- În acest context, ce formă de privatizare se potrivește cel mai bine țării noastre?

- În primii ani ai reformei, a predominat concepția potrivit căreia trebuie privatizată într-un ritm rapid proprietatea publică prin vânzarea în proprietate personală de tip patronal. Deci, privatizare cu orice risc, cu orice cost social. Rezultatele sunt cunoscute: șomaj, inflație, dezindustrializarea țării, scăderea nivelului de trai până la pragul sărăciei, deposedarea brutală a poporului de propria lui proprietate fără a avea vreun avantaj. Aceasta reprezintă una din marile erori ale reformei. În ultima perioadă asistăm la o revedere la concepții de privatizare și la reglarea ritmului acesteia cu posibilitățile reale. Câștigă tot mai mult teren o formă de proprietate care cunoaște în țările occidentale o largă expansiune, și anume proprietatea privată cu conducere colectivă.

- Vă referiți la metoda de privatizare "MEBO"?

- Într-un fel da! Aceasta este denumirea formei respective de privatizare în Anglia. Însă forme similare există și în alte țări, inclusiv în S.U.A. De fapt, legislația pentru privatizarea prin vânzarea întreprinderilor salariaților și managerilor acestora s-a promulgat pentru prima dată în S.U.A., unde această formă de proprietate deține deja 10% din cifra de afaceri. Acest proces s-a intitulat în S.U.A. "Programul de împrietărire a angajaților prin acțiuni", votat de Congres încă din 1970. Ulterior, datorită avantajelor economice, această metodă a fost preluată și în Anglia, iar legiferarea acesteia a avut loc mult mai târziu și anume în 1987. Deci, țara de origine a acestei metode trebuie căutată în S.U.A. În ultimii ani, ea se aplică și în alte țări - Suedia, Germania, Italia precum și în unele țări est-europene.

- De fapt, în ce constă această metodă și care ar fi punctele ei forte?

- Așa cum am mai spus, metoda presupune vânzarea întreprinderilor, de regulă a celor mici și mijlocii, către salariații și managerii ei - indiferent de forma de proprietate. În fond, prin această metodă de privatizare, întreprinderile de tip patronal sau publice se transformă în întreprinderi cu conducere colectivă. Filozofia "MEBO" are la bază teza economiei clasice și anume, dacă proprietatea privată este forma ideală de stimulare a producătorilor, de motivație a muncii, atunci, cu cât vor fi mai mulți proprietari, cu atât mai mulți vor fi stimulii creșterii economice. Deci, această formă de proprietate reprezintă o direcție nouă care își croiește drum în țările dezvoltate și constituie, dacă vreți, o replică la teza care absolutizează proprietatea privată. După unii economiști, experți și oameni politici, aceasta va constitui nucleul unei societăți care se conturează la orizont în țările dezvoltate. În Anglia, de pildă, se afirmă un curent destul de puternic care susține extinderea și generalizarea metodei "MEBO", tot pe cale evo-

lutivă, nu revoluționară.

Privatizarea prin această metodă ar corespunde mai bine și mentalității muncitorilor și salariaților din România care, îndeobște, nu doresc revenirea la patronat. De altfel, în țările occidentale există o legislație care crează facilități și înlesniri financiare celor care doresc să se privatizeze prin această metodă.

- Așadar, care sunt practic avantajele acestei metode în raport cu altele?

- Mă voi referi la cele mai importante. Cointeresarea managerilor și salariaților în ceea ce privește profitabilitatea și performanțele economice ale companiei; se crează o stabilitate a forței de muncă și un sistem de auto-protecție; se mobilizează capitalul autohton disponibil; se asigură o adaptare mai rapidă la cerințele pieții; se garantează un sistem de distribuire a profitului mai echitabil; se armonizează relațiile dintre manageri, conducători și salariații-proprietari; se revigorează motivația muncii și dispare fenomenul înstrăinării caracteristic proprietății private patronale sau proprietății publice; salarizarea se adaptează - în sus sau în jos - fără conflicte sociale în funcție de nivelul productivității muncii și gradul de competitivitate ale întreprinderii. Prin faptul că salariații devine coproprietar se realizează un consens general de interese, se schimbă radical relațiile de proprietate, se asigură cointeresarea tuturor în succesul de piață al întreprinderilor, stabilindu-se raporturi între parteneri egali.

- Să înțelegem că această formă de proprietate se aseamănă cu o societate pe acțiuni?

- Această formă de proprietate, rezultată din privatizarea prin metoda "MEBO" nu trebuie în nici un caz confundată cu o societate pe acțiuni de tip clasic, deși ea are multe din principiile de funcționare și de gestiune ale acest-

teia. În același timp, are și o serie de particularități care o fac mai echitabilă și corespunde în mai mare măsură principiului dreptății sociale. Dintre trăsăturile proprii menționez: o poziție aproximativ egală față de proprietate; participarea relativ egală la distribuția profitului, iar acțiunile nu se cotează la sursă; conducerea este efectiv colectivă, nu în funcție de pachetul de acțiuni. În întreprinderile întemeiate pe această formă de proprietate, fiecare lucrător se simte coproprietar, nu formal, ci efectiv.

- Considerați că metoda "MEBO" poate fi o soluție pentru accelerarea procesului de privatizare din țara noastră?

- Sigur, da. Deja unele întreprinderi s-au privatizat după această metodă. La noi există și un alt mare avantaj - certificatele de proprietate care pot înlocui lipsa de capital a unor salariați. Totodată, în țara noastră tranziția la această formă de proprietate este ușurată de faptul că se pornește nu de la proprietatea privată, ca în țările occidentale, ci de la proprietatea de stat, care are un caracter social. Acest tip de privatizare, după opinia mea, corespunde cel mai bine tipului de economie socială de piață agreată în general de toată lumea, pentru care milităm acum și reprezintă o variantă optimă care îmbină realmente interesele personale, individuale și sociale.

- Deci, afirmația unor experți potrivit căreia privatizarea prin aplicarea metodei "MEBO" aduce cu sine inevitabil o pace socială sau mai exact liniște socială de care este atâtă nevoie pentru edificarea economiei de piață și a statului democratic, de drept reprezintă un adevăr validat în țările occidentale.

- Da. Aceasta-i realitatea care ne favorizează pe foarte multe planuri.

■ A consemnat,
Adela DEAC

PROPRIETATEA DE STAT ȘI REFORMA

dr. GHEORGHE ZAMAN

Chiar dacă ponderea proprietății de stat în România se va reduce treptat în perioada de tranziție, este important de reținut că acest tip de proprietate nu va dispărea integral și că, până la dimensionarea sa specifică mecanismelor pieței, va avea un rol indiscutabil în susținerea unei funcționalități minime a întregului sistem economic și în reușita reformei înseși.

Proprietatea de stat și reforma economică-socială în România, în perioada actuală, vizează următoarele situații principale: a) societățile comerciale cu capital de stat privatizabil și regiile autonome reprezintă principalii agenți economici cu responsabilități primordiale în funcționarea și mentenanța economiei în ansamblul său; b) admiterea agresării, disprețului, deteriorării, corupției, blamului sau distrugerii obiectului proprietății de stat reprezintă o eroare fundamentală, generatoare de mari pierderi și costuri social-economice, de regulă, provocate de stările de dezordine și confuzie economică și socială; c) proprietatea de stat, ca obiect de patrimoniu național, nu trebuie nici "lichidată" și nici "minimalizată" ca importanță, ci utilizată cât mai eficient prin transformări, potrivit formulei schumperiene de "distrugere creatoare"; d) contrapunerea proprietății publice celei private, disjungerea lor artificială, chiar dacă raportul dintre ele se schimbă cantitativ și calitativ, reprezintă o viziune total deformată asupra rolului și funcțiilor reciproce potențatoare ale fiecăruia dintre cele două tipuri de proprietate; e) anumite activități au, prin însăși vocația lor, un remanent caracter de proprietate publică; f) proprietatea de stat îmbină eficiența economică cu cea socială, accentul punându-se pe cel de-al doilea tip de eficiență, în timp ce proprietatea privată are ca obiectiv esențial primul tip și,

numai în ultima vreme, și-a asociat și unele țeluri cu caracter pur social; g) o proprietate de stat viabilă și eficientă reprezintă o sursă potențială pentru dezvoltarea sectorului particular, prin vânzare sau transfer gratuit de patrimoniu; h) proprietatea statului reprezintă unul din elementele fundamentale ale patrimoniului național și de substanțializare a identității poporului român, în context internațional, ceea ce impune responsabilitate și protecție față de aceasta.

Proprietatea de stat este un factor de susținere a reformei și tranziției și nu de stopare sau încetinire a acestora, în condițiile unei strategii bine concepute și conduse. Ea nu mai poate reprezenta un domeniu potențial al dirijismului totalitar, dictatorial - așa cum eronat ar putea susține unii falși reformatori, după cum nu trebuie să fie nici domeniu de "parazitare" pentru sectorul privat.

Dacă proprietatea de stat a existat, se poate spune, dintotdeauna în economiile de piață, funcțiile sale au cunoscut o transformare și diversificare continuă, legate de realizarea specifică a unor obiective și anume: - menținerea unor activități și ramuri, cu rentabilități reduse sau uneori chiar nerentabile, neatractive pentru întreprinzătorii particulari, dar absolut necesare pentru progresul general al societății și economiei (energie, industrie extractivă, transporturi, telecomunicații etc.); - asanarea economică a unor ramuri tradiționale (metalurgie, construcții de nave etc.), prin specializări și cooperări, recurgându-se și la subvenții; - sprijinirea unor ramuri ale tehnicii de vârf, cu importanță vitală, strategică pentru progresul întregii economii (electronică, industrie aviatică, energie, combustibil, unele sectoare strategice ale industriei militare); - promovarea dezvoltării regionale prin înființarea unor întreprinderi și unități în zone mai puțin dezvoltate, crearea de locuri de muncă, înlăturarea unor

decalaje economice și sociale între regiuni și zone și protecție a mediului înconjurător.

Proprietatea de stat își exercită vocația macroeconomică prin amortizarea efectelor perioadelor de recesiune, criză și postcriză ca și prin absorbția șomajului atunci când acesta depășește limitele accesibile pentru stabilitatea și echilibrul sistemului economic-social.

În ultimii ani, țările dezvoltate încearcă diferite modalități de pătrundere a capitalului de stat în sectorul particular și învers, datorită accentuării caracterului complex al economiei, necesității unor noi forme de organizare a producției mai eficiente și introducerii progresului tehnic. Cele mai frecvente sunt cazurile în care: guvernul nu are suficiente fonduri pentru a crea o nouă întreprindere, dar este interesat să participe la activitatea acesteia; investitorul privat insistă ca statul să participe, mai ales pentru a împărți riscul sau intră pentru prima dată în afaceri și preferă o întreprindere de stat care, într-o anumită măsură, este "protejată" împotriva regulilor dure ale concurenței; inițierea unei activități impune participarea statului care, pentru a maximiza eficiența, preferă managementul particular.

Mișcarea spre forme mixte de proprietate nu reprezintă un proces întâmplător, ci un fenomen logic care în anii '80 a fost dominat, în țările cu economie de piață, de privatizări în mod obligatoriu după formulele: "se privatizează profitul și se naționalizează pierderea."

Deși afectată de privatizare, ponderea sectorului de stat în țările CEE, de exemplu, a rămas totuși semnificativă, diferențindu-se în trei categorii de țări cu sector de stat: redus (7-8% - Anglia și 4-5% - Luxemburg); important (între 10-15% în RFG, Irlanda, Danemarca, Belgia, Olanda) și puternic (de la 18% la 24% în Franța, Italia, Spania, Portugalia, Grecia).

Președintele Comitetului de Statistică al Centrului European al Întreprinzătorilor de Stat, Bizaguet A., apreciază că, în viitor, privatizarea își va reduce ritmul în țările dezvoltate și, implicit, se va menține o însemnată relativă a proprietății de stat.

Tranziția României la o economie de piață nicidecum nu înseamnă negarea totală a proprietății de stat, ci folosirea ei, pe baze raționale, pentru ieșirea din criză și relansarea creșterii economice. Înțelegerea proprietății de stat ca "obiect al nimănui" pe care pot parazita germeii nesănătoși, speculativi din sectorul particular autohton sau străin este dăunătoare mersului general al reformei, promovării mecanismelor de piață eficiente și concurenței loiale.

Păstrarea patrimoniului de stat și valorizarea lui corespunzătoare, în primul rând, presupune aplicarea cu rigoare a prevederilor legale îndreptate împotriva corupției și celorlalte categorii de abuzuri. Una din căile economice prin care proprietatea de stat poate fi salvată de la degradare în continuare este transformarea cât mai rapidă posibil a certificatelor de proprietate (echivalentul a 30% din capitalul societăților comerciale de stat) în acțiuni cu drept de preemțiune pentru salariați, privatizarea devenind reală și funcțională. Proprietarii acționari la întreprinderi cu capital mixt (de stat și privat), în virtutea caracterului indivizibil al funcționării acestuia, vor fi motivați pentru muncă, ingeniozitate, mai buna gestionare și înlăturarea furtului din avutul statului. O altă cale se referă la restructurarea și rentabilizarea unor întreprinderi de stat cu rol vital pentru economie, aflate în situații grele, nu numai pe baza unor comisii și comitete de supraveghere și interdicții financiare, ci prin planuri de afaceri realiste, acordarea temporară de facilități și instituirea unui regim diferențiat de protecție a industriei naționale, față de concurența străină. Falimentarea fără discernământ a unor întreprinderi, subramuri de vârf ale industriei românești, pe motivul unei ineficiențe care - de ce nu? - poate avea și caracter conjunctural, reprezintă o restructurare incompatibilă cu progresul tehnic și economic al țării, un regres forțat care ignoră specificitatea de tratament pentru "infant industries".

Învățământ de calitate, poartă spre viitor

UNIVERSITATEA "SPIRU HARET"

Concursul de admitere pentru anul universitar 1993 - 1994

FACULTATEA DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Având o durată a studiilor de 4 ani la cursurile de zi și 5 ani la cursurile cu frecvență parțială (fără frecvență) facultatea pregătește în sistemul dublei specializări: profesori, traducători, interpreți, cercetători în domeniul literelor.

Începând cu anul universitar 1991-1992 specializările sunt: română-franceză; română-engleză. În funcție de opțiunile viitorilor studenți, facultatea poate deschide și alte secții, de exemplu: română-latină; română-spaniolă; română-germană; română-rusă.

Planul de învățământ cuprinde: discipline de pregătire generală (teoria literaturii, literatură comparată, lingvistică generală, lingvistică romanică, limba latină, paleografie și limba slavă veche, estetică, filozofie), discipline de specialitate pentru prima specializare (literatura română, limba română contemporană-lexic, fonologie, morfologie, sintaxă, istoria limbii române, dialectologie, stilistică, folclor literar românesc), pentru a doua specializare (limba străină contemporană, limba străină - curs practic, literatură și civilizație străină), opționale pentru prima și a doua specializare (cursuri de literatură, lingvistică, stilistică, limba literară, folclor, teoria literaturii, teoria textului etc.), precum și discipline facultative (a doua limbă străină, curs facultativ I și curs facultativ II). Pentru studenții care doresc să devină profesori sunt și discipline care asigură pregătirea pedagogică (psihologie, pedagogie, metodică predării limbii și literaturii române și a limbii și literaturii străine, practică pedagogică la clasele gimnaziale și liceale).

Disciplinele de pregătire generală, cele de specialitate obligatorii și de pregătire pedagogică sunt alinate celor din învățământul filologic de stat. Disciplinele opționale, prevăzute în anii superiori, iar cele facultative, începând chiar din semestrul II al anului I, oferă studenților posibilitatea de a urma cursurile corespunzătoare cu înclinațiile, aptitudinile și interesele lor.

Numărul orelor de curs și seminar variază între 23 și 25 pe săptămână. Toate disciplinele sunt prevăzute cu forme de verificare semestrială și anuală (examene sau colocvii).

După promovarea examenelor și colocviilor din toți anii de studii, absolvenții susțin examene de diplomă (licență) care constau în: elaborarea unei lucrări de diplomă sub îndrumarea unui profesor sau conferențiar, susținerea lucrării în fața comisiei și a două examene orale de limbă și literatură română, limbă și literatură străină.

Facultatea este încadrată cu cadre

didactice de prestigiu, cu foarte multă experiență în învățământul superior, având titluri științifice și lucrări de specialitate de referință (75% fiind profesori doctori și conferențieri doctori).

Experiența celor doi ani de învățământ parcurși în Facultatea de Limba și Literatură Română ne îndreptățește să apreciem că studenții care au promovat examenele și colocviile, în condițiile exigenței universitare care caracterizează întregul personal didactic, vor face față cu succes oricăror forme viitoare de testare a cunoștințelor dobândite, fie chiar în fața unor comisii instituite de Ministerul Învățământului.

După numai un an de înființare, Facultatea de Limba și Literatură Română a devenit cunoscută și apreciată, numărul studenților din anul I în 1992/1993, crescând de două ori față de 1991/1992. Pentru anul 1993/1994, numărul de locuri în

În "Opinia Națională" au apărut informații referitoare la facultățile de: Sociologie-Psihologie; Filozofie și Jurnalistică; Pedagogie-Psihologie școlară; Istorie; Fizică Aplicată; Marketing și Comerț Exterior (numerele 16-17 din 21 iunie - 5 iulie a.c.); Medicină, Stomatologie; Colegiul de Tehnică Dentară; Institutul de Învățământ Superior și Cercetare "Școala Ardeleană" din Blaj. (numărul 18 din 5-12 iulie a.c.)

anul I va fi de 75 la cursurile de zi și 100 la cele cu frecvență redusă. Înscrierile pentru admitere se fac până la 15 iulie a.c., iar testarea va avea loc în zilele de 17 și 18 iulie 1993 și va consta dintr-un test scris psihologic și de aptitudini - și test de cunoștințe de specialitate - oral, în fața comisiei: limba română contemporană (lexic, fonetică, morfologie, sintaxă) potrivit programei din clasele V-VIII, de literatură română (conform propunerii pentru bacalaureat) și un dialog în limba străină aleasă (franceză, engleză, rusă, germană). În cazul în care vor fi candidați care doresc pentru a doua specializare limba spaniolă, aceasta va fi posibil chiar și pentru începători.

■ Prof. dr. Florin D. POPESCU
Decanul Facultății de Limba și Literatură Română

FACULTATEA DE DREPT ȘI ADMINISTRAȚIE PUBLICĂ

Facultatea de Drept și Administrație Publică pregătește specialiști în domeniul juridic la nivelul standardelor internaționale, care să răspundă cerințelor actuale și viitoare ale României.

Facultatea organizează cursuri de zi cu durata de 4 ani și cursuri cu frecvență parțială cu durata de 5 ani.

Planul de învățământ cuprinde discipline a căror studiere în înțelegerea lor logică asigură pregătirea în profilul juridic și administrativ. Începând din anul III, cursuri de zi și anul IV, cursuri cu frecvență parțială, studenții pot opta pentru unul din cele două domenii de specializare: drept intern și drept internațional. De asemenea, în cadrul specializării, studenții își vor însuși cunoștințe din domeniul criminalisticii, criminologiei și medicinii legale. Având în vedere rolul sporit al specialistului în domeniul administrației publice și private, un loc corespunzător în planul de învățământ îl ocupă disciplinele de

Drept administrativ și Știința administrației; Contenciosul administrativ; Drept funciar și altele.

Viitorul jurist - absolvent al Facultății de Drept și Administrație Publică va dobândi, alături de cunoștințele de specialitate, și metodele și instrumentele de investigare și analiză a actelor și faptelor juridice la care, o contribuție însemnată o va avea studiul disciplinelor: logică juridică, informatică juridică, psihologie judiciară, sociologie juridică. Nu în ultimul rând, subliniem prezența în planul de învățământ a disciplinelor economice: economie generală, doctrine economice, management și marketing, contabilitate și expertiză contabilă fiind absolut necesare pentru pregătirea juristului.

Pe tot parcursul studiilor se realizează îmbinarea pregătirii teoretice cu pregătirea practică de specialitate. De la o practică de inițiere de o săptămână în anul I se efectuează în anii următori patru săptămâni de practică la instituțiile de

profil juridic - instanțe judecătorești, parchete, notariate, camere de comerț etc.

Pregătirea teoretică și cea practică este asigurată de cadre didactice universitare cu titluri științifice, cu contribuții însemnate în domeniul cercetării și de specialiști cu o înaltă calificare și experiență în domeniul aplicativ al dreptului - Ministerul Justiției, Ministerul Public, Contenciosul Administrativ, Curtea Supremă de Justiție.

Facultatea sprijină și îndrumă activitatea de cercetare științifică a studenților.

Facultatea de Drept și Administrație Publică editează periodic un buletin informativ.

Pe baza pregătirii de specialitate, absolvenții Facultății de Drept și Ad-

ministrație Publică vor putea ocupa postul de: judecător, procuror, avocat, notar, consilier juridic la instituții de stat și firme particulare, precum și în administrația publică.

Admiterea în facultate se organizează prin susținerea unui test psihologic și de aptitudini și a unui test asupra cunoștințelor de Istoria României și Limba Română.

În anul universitar 1993-1994, Facultatea de Drept și Administrație Publică organizează examen de admitere pentru 150 locuri la cursuri de zi și 250 locuri la cursuri cu frecvență parțială.

■ Prof. univ. dr. Adam POPESCU
Decanul Facultății de Drept și Administrație Publică

FACULTATEA DE MEDICINĂ VETERINARĂ

În condițiile transformării societății românești, în direcția stimulării activităților micilor proprietari și formării de gospodării mici și mijlocii, sectorul de creștere al animalelor va cunoaște o dezvoltare deosebită în perioada 1995-2010. Dezvoltarea sectorului privat de creștere a animalelor va antrena după sine creșterea necesarului de medici veterinari care să activeze în domeniul apărării sănătății animalelor ca și în domeniul apărării sănătății publice sau al prelucrării produselor animale. Constituirea fermelor și asociațiilor particulare, ca principală formă a proprietății la sate, necesită nu numai sporirea cantitativă dar și calitativă a pregătirii medicului veterinar.

În Facultatea de Medicină Veterinară din Universitatea "Spiru Haret", întregul corp profesoral este preocupat de pregătirea temeinică teoretică și practică a viitorilor medici veterinari, asociată cu însușirea interesului și pasiunii pentru activitatea de documentare și cercetare. Pregătirea teoretică și practică a studenților facultății noastre este încredințată unui corp profesoral de elită. Cadrele didactice ale facultății sunt profesori, conferențieri, șefi de lucrări, asistenți universitari sau cercetători științifici principali. Toate cadrele didactice au grade didactice universitare sau titluri științifice atestate, fiind posesori de titluri de "Doctori în Medicină Veterinară" sau în curs de susținere a doctoratului. Majoritatea sunt autori a numeroase manuale sau tratate de specialitate, care împreună cu îndrumările de lucrări practice și cursurile elaborate recent și aflate în proces de tipărire la Editura Fundației "România de Mâine", asigură o bună bază de studii.

Facultatea de Medicină Veterinară dispune, conform standardelor moderne ale învățământului superior, de un număr de 7 laboratoare pentru disciplinele preclinice, fiind în curs de organizare alte trei laboratoare. Sediul facultății destinat numai învățământului se află în cadrul fermei experimentale a Institutului "I. Cantacuzino" R.A.

Prin grija Fundației "România de Mâine" aproximativ 10% din studenții facultății beneficiază de burse de merit, care reprezintă contravaloarea taxei de școlarizare, fondurile fiind alocate din alte activități ale fundației. Taxele de școlarizare sunt minime, cu mult sub nivelul taxelor de școlarizare de la învățământul de stat sau de la alte facultăți particulare de profil.

Pregătirea viitorilor medici veterinari se desfășoară pe durata a șase ani, în care primii trei ani sunt ani precliniici, iar următorii trei sunt ani de formare profesională. În ultimul an, spre deosebire de alte facultăți de stat sau particulare - se efectuează o introducere în domeniile specifice medicului veterinar practician, care au drept scop de a pune studentul în condiția de a executa, sub îndrumarea cadrelor didactice, activitățile medicului veterinar angajat în diferite sectoare.

Planul de învățământ desfășurat pe parcursul a 5410 ore, din care 3055 ore sunt afectate activităților practice, încearcă să cuprindă toate elementele de bază ale activității medicului veterinar. Cursurile obligatorii cuprind discipline de cultură generală (Anatomie comparată și topografică, Biochimie animală, Biofizică, Botanică medicală, Biologie celulară - embriologie-histologie, Ecologie veterinară, Genetică și ereditologie, Fiziologie animală etc.) și discipline de profil specifice și necesare formării medicului veterinar (Chirurgie generală și patologie clinică chirurgicală, Boli parazitare ale animalelor, Boli contagioase, Patologie și clinică medicală, Reproducția și patologia obstetricală, Controlul sanitar veterinar al produselor animaliere etc.). Disciplinele prevăzute în planul de învățământ pentru anul VI urmăresc specializări în diferite domenii de activitate specifică medicului veterinar, în condițiile prestării profesiei în țară sau străinătate. Trebuie menționate disciplinele: Chimia și microbiologia laptelui și a produselor lactate, Chimia și microbiologia cărnii și a produselor de carne, Patologia carnișierilor, Patologia aviară, Patologia animalelor de laborator, Explorări funcționale paraclinice (laborator clinic), care nu se întâlnesc în planurile de învățământ ale facultăților similare din țară, inspirându-ne din planurile de învățământ ale facultăților cu tradiție din Franța, Anglia, Germania, Belgia.

Completerea cunoștințelor în domenii cum sunt: Tehnici de documentare, Activitatea managerială, Chinologie, Ethologia păsărilor de apartament, Urgențele clinice și patologia animalelor exotice și a vânatului se realizează prin cursuri facultative sub îndrumarea specialiștilor din domeniile respective.

Pregătirea multilaterală a medicului veterinar este dirijată și pentru însușirea elementelor de zootehnie și ameliorare a animalelor, de aprofundare a celor mai moderne tehnologii de creștere a animalelor - domeniu de drept al activității medicului veterinar - aceste direcții fiind mai puțin abordate până acum în medicina veterinară, din cauza unei înțelegeri înguste a profilului medicului veterinar. Astfel, absolventul Facultății de Medicină Veterinară din Universitatea "Spiru Haret" poate acționa pentru sporirea numerică a efectivelor de animale, ameliorarea calităților productive ale diferitelor specii de animale, participând activ la dezvoltarea unei zootehnii moderne și eficiente economice. În domeniul zootehnicii, absolvenții facultății noastre pot executa nu numai acțiuni de "consulting", dar ei înșiși pot deveni crescători de animale înalt

performante, organizând activități în ferme proprii.

Practica prevăzută începând din anul II, ca și stagiile clinice, desăvârșesc pregătirea teoretică. În timpul activității de practică, sub îndrumarea cadrelor didactice sau a celor mai buni specialiști din teren, studenții vor lua cunoștință cu activitatea desfășurată în circumscripțiile sanitar-veterinare, clinici de animale, spitale, laboratoare de specialitate pentru diagnostic, controlul sanitar veterinar al produselor de origine animală. Fiecare stagiu de practică sau clinică este încheiat prin examene sau verificări. Fundația "România de Măine" sprijină activitatea practică a studenților și activitatea de clinică prin susținerea materială a deplasărilor de teren. În-

vățământul se încheie prin susținerea publică a lucrării de diplomă și examen de clinică și expertizare a produselor de origine animală.

Activitatea de cercetare științifică studențească se desfășoară organizat în cercurile științifice studențești sub îndrumarea cadrelor didactice. Tematica cercetării științifice, abordată de studenți și cadrele didactice, reprezintă domenii de mare actualitate ale profesiei.

Anual sunt organizate reuniuni științifice comune ale studenților și cadrelor didactice, unde sunt prezentate rezultatele activității științifice, cele mai bune lucrări fiind publicate.

■ Conf. dr. Toma COMAN
Decanul Facultății de
Medicină Veterinară

FACULTĂȚI CU PROFIL TEHNIC

În domeniul tehnic, Universitatea "Spiru Haret" pregătește specialiști în cadrul următoarelor cinci facultăți: Facultatea de Ingineria Structurilor; Facultatea de Electromecanică; Facultatea de Construcții, Arhitectură, Urbanism și Design; Facultatea de Ingineria Protecției Mediului; Facultatea de Fizică Aplicată. (Despre această ultimă facultate revista a publicat o mai amplă prezentare în numerele 16-17/1993).

Urmărind pregătirea specialiștilor pe o bază largă, care să permită aprofundări ulterioare în domeniul de interes, potrivit dorințelor proprii și necesităților create de dezvoltarea științifică, tehnică și tehnologică în țară și străinătate, planurile de învățământ ale celor cinci facultăți cuprind o primă treaptă, anii I și II, cu discipline care asigură pregătirea generală fundamentală în specializările respective. Pentru a da posibilitatea exercitării unei activități tehnice după absolvirea primilor doi ani, - pentru cei ce nu continuă anii de specializare (a doua treaptă, anii III și IV), planurile de învățământ ale primei trepte cuprind și discipline tehnologice și economice. Absolvenții primesc diploma de asociat în științele tehnice respective. În cadrul primei trepte se asigură o

bună instruire în domeniul calculatoarelor și în domeniul limbilor moderne de largă circulație. Ca urmare, absolvenții primilor doi ani pot primi și diploma de programator-analist sau de traducător.

Pentru cei ce continuă cea de a doua treaptă (anii III și IV), planurile de învățământ asigură atât pregătirea fundamentală suplimentară, cât și instruirea prin discipline de specialitate. După absolvirea celei de a doua trepte, se obține diploma de inginer sau arhitect (echivalentă cu cea de "Bachelor of Science" în SUA).

Cei ce continuă studiile într-o a treia treaptă timp de 1-2 ani, planurile de învățământ cuprind discipline de maximă specializare, opționale și facultative. După elaborarea și susținerea proiectului de diplomă, absolvenții primesc titlul de inginer sau arhitect diplomat (echivalent cu cel de "Master of Science" în SUA).

Este important de reținut de către fiecare candidat la examenul de admitere la una dintre aceste facultăți, că absolvenții fiecărei trepte, care întrerup școlaritatea pentru a activa în profesiune, pot relua și continua instruirea în treapta următoare.

■ Prof. dr. Ing. Dan GHIOCEL

FACULTATEA DE MUZICĂ

Facultatea pregătește, la nivel universitar, profesori de muzică pentru școlile generale și liceele de toate profilurile. În anul universitar 1993/1994 sunt prevăzute cursuri de zi și cu frecvență parțială, cu durata de 5 ani.

La examenul de admitere se pot prezenta absolvenții oricăror școli medii (licee, școli normale, seminarii, școli militare de muzică) și, desigur, absolvenții liceelor de muzică.

Probele de admitere constau din: verificarea auzului muzical și simțului ritmic; noțiuni elementare de teoria muzicii; solfegiu.

Planurile de învățământ și programele analitice sunt concepute în aceeași structură cu

cele utilizate la Academia de Muzică pentru secția respectivă.

Personalul didactic este selecționat numai din actualul corp didactic al Academiei de Muzică. Examenele se desfășoară în trei sesiuni: aprilie, iulie și septembrie ale fiecărui an universitar. Prin grija Fundației "România de Măine", studenților li se asigură multiplicarea cursurilor și a materialului didactic la toate disciplinele planului de învățământ. Pentru disciplinele cu caracter practic (pian tehnic, dirijat și ansamblu coral, canto pedagogic), se multiplică, de asemenea, partiturile muzicale de rigoare.

■ Prof. dr. Victor GIULEANU

COLEGIUL PEDAGOGIC DE INSTITUTORI

Colegiul Pedagogic de Institutori a fost introdus în structura Universității "Spiru Haret" cu scopul pregătirii personalului didactic care asigură instruirea și educarea copiilor din prima treaptă a învățământului obligatoriu (cl. I-IV) la un nivel mai înalt, în conformitate cu exigențele pe care societatea contemporană le pune în fața școlii. Adoptarea și la noi, ca de altfel în numeroase alte țări, a unui asemenea sistem permite pregătirea corespunzătoare a viitoarelor cadre didactice pentru școala primară, precum și ridicarea nivelului profesional al celor care predau deja în învățământul primar. Se are în vedere ca absolvenții colegiilor pedagogice de institutori să fie pregătiți astfel încât, la nevoie, să poată preda opțional la ciclul gimnazial și una din disciplinele: o limbă modernă, desen, muzică, educație fizică.

Colegiul Pedagogic de Institutori se integrează în sistemul instituțiilor de învățământ superior cu durata scurtă (de trei ani) și corespunde exigențelor acestuia. Disciplinele cuprinse în planul de învățământ, asigură o pregătire teoretică, științifică și metodologică temeinică, completată de o bine structurată practică pedagogică.

Activitatea de învățământ este desfășurată de un corp profesoral de specialitate care cuprinde cadre cu experiență având o bogată activitate didactică, metodică, științifică și publicistică; 15 au titlul de doctor în științe; 3 sunt doctoranzi; 19 provin din învățământul superior și din cercetare. Îndrumarea practicii peda-

gogice este asigurată de profesori de pedagogie și inspecții de specialitate, având o îndelungată activitate în învățământ.

Afluența mare a solicitărilor spre Colegiul Pedagogic este determinată de conjunctura actuală când se constată la unități de învățământ din mediul rural lipsa cadrelor didactice pregătite în învățământul de specialitate. Credem că sporierea considerabilă a numărului studenților în anul universitar în curs se explică și prin bunele aprecieri de care se bucură Universitatea "Spiru Haret", inclusiv Colegiul Pedagogic, în rândul celor interesați.

Pentru a veni în sprijinul studenților, îndeosebi al celor de la cursurile cu frecvență parțială, se organizează câte trei stagii de pregătire. Programele de studiu inclusiv recomandările bibliografice sunt puse din timp la dispoziția studenților. De asemenea, au fost elaborate note de curs și alte materiale ajutoare pentru Pedagogie, Psihologie, Muzică, Limba franceză ș.a.

Pentru admiterea la Colegiu în anul universitar 1993-1994 se vor susține: un test psihologic - scris, un test de aptitudini care vizează auzul muzical, simțul ritmic, dicția, precum și un test de cunoștințe la Limba Română și Literatura Română - oral. Se va insista asupra elementelor de fonetică, morfologie și sintaxa propoziției, precum și asupra noțiunilor de teoria literaturii.

■ Prof. dr. Ioan ȘERDEAN
Decanul Colegiului Pedagogic
de Institutori

INSTITUTUL DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR ȘI CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ "NICOLAE IORGA" DIN VĂLENII DE MUNTE

Funcționează ca filială a Universității "Spiru Haret" și organizează examen de admitere pentru anul I, în zilele de 17 și 18 iulie 1993 și 17 și 18 august 1993, astfel:

1. **Facultatea de Economie - Management Montan**, cursuri de zi cu durata de 5 ani și cu frecvență parțială - de 6 ani. Absolvenții acestei facultăți sunt economiști - manageri și pot lucra în această specialitate în toate unitățile economice de stat și private din zona de munte (agricultură, agroturism, mică producție, servicii etc.), în domeniul afacerilor rurale agricole, în unități agricole și agroalimentare, funcționari și experți în comisiile județene, consultanți în probleme economice și de management, în orice sistem macro și micro-economic, în asociații și unități agricole publice și particulare, camere agricole, uni-

tăți agricole specializate, în orice regie autonomă sau societate comercială, în orice compartiment de aprovizionare-desfacere, în sectoarele de management ale firmelor private și de stat, în administrația publică (prefecturi, primării, agenți comunali, bănci, asigurări, burse de mărfuri și valori), în învățământul de toate gradele, de stat sau particular.

Facultatea, având un asemenea profil, este unică în țară și în Europa.

2. **Facultatea de Psiho-Pedagogie**, cursuri de zi cu durata de 4 ani, iar cu frecvență parțială - de 5 ani. Absolvenții sunt psiho-pedagogi și pot lucra în următoarele specialități: activitate psihologică în unitățile din economie (psihologi de întreprinderi, în agricultură, transporturi etc.); activitate de orientare și

selecție școlară și profesională (psihologi, asistenți-consilieri în școli); activitate psihologică în spitale și laboratoare de sănătate mentală; psihologi pentru unități de reeducare; activitate didactică în școli speciale de handicapați; activitate psihologică de îndrumare și conducere în case de copii, cămine de adulți și bătrâni etc., cadre pentru învățământul de stat și particular pentru toate treptele ca profesori de specialitate; cercetători științifici în domeniul psihologiei, pedagogiei, psihopedagogiei speciale; specialiști în asistență socială pentru persoane cu deficiențe psihice sau cu capacitate psihică paranormală.

3. **Facultatea de Istorie**, cursuri de zi cu durată de 4 ani și cu frecvență parțială - de 5 ani. Absolvenții sunt istorici, muzeografi, arhiviști și alți specialiști, cadre didactice pentru învățământul public și particular de toate treptele și gradele, cercetători pentru domeniile istoriei, cu prioritate istoriografi pentru cercetarea lucrărilor lui Nicolae Iorga în totalitatea lor; muzeografi de toate specialitățile; arhiviști (creatori și administratori de arhive). Aceasta beneficiază, ca nici o altă facultate, pentru informare și documentare, de întreaga bibliotecă a marelui cărturar, în care se găsesc cele peste 1300 de cărți și 25 000 de articole, Muzeul "Nicolae Iorga", precum și un muzeu etnografic și etnologic în curs de amenajare.

Toate facultățile formează specialiști - care cel puțin până în momentul de față - nu au fost pregătiți în învățământul de stat. Planurile de învățământ sunt elaborate corespunzător scopurilor urmărite de fiecare facultate; în ultimii ani se parcurge seminarul pedagogic (cursuri de pedagogie, metodică, psihologie școlară și practică pedagogică) pentru a candida la posturi didactice în învățământul de toate gradele.

Corpul didactic este format din cadre universitare de specialitate, de renume în țară și străinătate, cu experiență dobândită în învățământul de stat, în marea majoritate cu lucrări de specialitate în măsură să păstreze conținutul academic al învățământului superior din România. Au la dispoziție materialul didactic modern, o bibliotecă cu secțiuni pe profilul facultăților, abonamente la revistele de specialitate și alte surse de informare și documentare. Absolvenții, în special cei de la Facultatea de Economie - Management, trebuie să cunoască bine limbile engleză și franceză, urmând să primească la încheierea cursurilor certificat de traducător și diploma de ghid internațional cu fiecare din cele două limbi străine.

Pentru toate facultățile examenul de admitere constă din teste de cunoștințe și aptitudini; celor reușiți li se asigură cursuri la disciplinele din planul de învățământ; se depun eforturi pentru asigurarea de locuri la cămin și cantină la prețuri rezonabile. Fundația "România de Măine" a acordat și acordă burse studenților, din alte fonduri decât taxele de școlarizare. Alte informații se pot obține de la secretariatul filialei din Vălenii de Munte, str. George Enescu nr.3, telefon 097/282856.

■ Prof. univ. dr.
Emil MIHULEAC

TRECU VARA, TRECE IARNA, DAR NU ȘI...ACREDITAREA

(Continuare din pag. 1)

i-au dat "unda verde" - a avut nevoie de zece zile să ajungă de la sala "Omnia" la cea din Dealul Mitropoliei. Așa se face că, din graba de a nu pierde... trenul vacanței, "AcREDITAREA" a fost "uitată" pe... peronul parlamentar. Ca multe alte "valize" ale vieții noastre sociale.

- De ce vă surpinde? - Îmi spune interlocutorul.

- Pentru că, zic, era urgentă fie și numai dacă privim lucrurile prin prisma absolvenților de colegiu ce au nevoie de o recunoaștere, de un statut clar.

- Da... sigur... Dar nu este problema noastră. Toate aceste universități particulare sunt niște SRL-uri. Răspunderea care trebuie să fie a lor față de acești tineri - de care sunt legați printr-un angajament, printr-un contract - a devenit, iată, o lipsă de responsabilitate pe care încearcă, de mai mult timp, să o arunce în spatele Ministerului Învățământului.

- Cunoașteți scrisoarea deschisă a celor patru rectori de la "parti"?

- Tocmai că o știu, discut așa. Nu mi se pare corect procedeele faptului împlinit. Corect, cred, este să discutăm situația celor 85 000 de tineri din aceste... SRL-uri universitare. Dar nu să fim constrânși, înaintea de vreme și fără o pregătire corespunzătoare ca noi să rezolvăm probleme pe care nu noi le-am creat și asupra cărora (mai ales dacă am în vedere aspectele sociale pe care le generează) nu ne-a întrebant nimeni. După părerea mea, singura responsabilitate pe care o avem este - în calitate de părinți și cetățeni ai acestei țări - față de generația viitorului acestei națiuni.

- Nu toate aceste universități sunt SRL-uri. Unele au apărut pe baza Legii Fundațiilor din 1924.

- Știu, dar nici aceasta nu le face mai viabile, mai legitime ca celelalte. Să ne reamintim cum a apărut prima (Universitatea Ecologică - n.n.) și vom înțelege cu toții de ce le-am numit SRL. Dar nu aici este esența. Dacă dorim să fim un stat de drept, atunci este bine ca toată lumea să-și amintească și să respecte că după '89 Legea Învățământului nu a fost abrogată. În acea lege, valabilă și astăzi - cu amputările de rigoare făcute chiar de la început - se stipulează că orice facultate, instituție de învățământ superior se înființează cu aprobarea Ministerului și pe baza unei Hotărâri de Guvern. Nici una din noianul de universități particulare nu are o astfel de aprobare. Și apoi, încă ceva d-le Ghimpu. Nici Ministerul, nici Constituția nu au ceva împotriva acestora. Își îngăduie (Ministerul - n.n.) să aibă o... pretenție: calitatea. Calitatea instruirii în astfel de universități.

- Acum, dacă este să împingem sinceritatea până la capăt trebuie spus că o vină mare revine guvernelor anterioare care s-au făcut că nu știu de aceste universități, după cum aceluși guvern (sau șefi ai executivului) le revine și răspunderea pentru apariția peste noapte, în te-miri-ce-orășe, a unor "universități" și "facultăți" de stat care cu greu pot purta această denumire.

- Corect. Așa stau lucrurile. Nici acestea nu au mai multe argumente în a-și pretinde recunoașterea ca cele particulare.

- Revenind la scrisoarea deschisă. Cum apreciați argumentele semnatarilor?

- Aici mă puneți într-o situație delicată. La noi, în Comisie, LEAA

nu a intrat. Pot vorbi doar în numele meu. În mare, ei cer înțelegere, disponibilități mai mari din partea forurilor legiuitoare aducând în discuție caracterul moral (pe care-l pun sub semnul întrebării), al unora dintre prevederile proiectului legislativ. Ce nu este moral în ceea ce li se pretinde (și, menționez, tuturor universităților fie că sunt de stat, fie că sunt particulare)? Să aibă cadre universitare atestate (cerință valabilă oriunde în lume), spații și dotări corespunzătoare care să garanteze calitatea pregătirii și finalizarea studiilor. Îmi îngădui și eu să întreb: este moral procedeele lor de a racola cadre de la stat? Pot pune întrebarea și altfel, adresând-o celor care predau acolo. N-o fac pentru că, omenește vorbind, datorită salariilor mici din învățământul de stat cu tradiție și de valoare, tentația salariilor oferite de particulari a biruit. Dar este moral procedeele? Nimeni nu ține pe nimeni cu forța nicăieri. Este cazul însă ca unii să se decidă și să opteze și atunci revin și întreb: ce este moral? Să-i cer să aibă proprii dascăli sau să-i las breșa de a-i racola de la stat? Aici este cercul vicios speculat cu abilitate, de semnatarii scrisorii, care pedalează pe incertitudinea primirii acreditării. Păi, nici condiții, nici spații, nici dascăli proprii... Atunci ce? Să fim sinceri. Ei au promis tinerilor marea cu sarea și, în realitate, trăiesc ca paraziții pe spinarea învățământului de stat. Învățământ ai cărui dascăli prost plătiți au acceptat să-și rotunjească veniturile. Ce le cere LEAA în fond? Ca respectând condițiile minime de acreditare să fie corecți față de cei de la care, până acum, au luat bani. Nu-i mai puțin adevărat că și cel care a acceptat să plătească fără garanții și-a asumat, de la început, un anumit risc... Acum de ce ne acuză pe noi? Nu înțeleg de ce pentru partea de beneficii să fie unii nominalizați, iar pentru cea a răspunderilor, alții. Și, culmea, cei care nu au avut nici un amestec.

- Dv. spuneți că prin racolarea universitarilor de la stat, cei de la "parti" fac concurență neloială. Același reproș îl adresează și ei celor de la stat care au introdus locuri cu taxă. Cum comentați acest ultim aspect?

- Ar trebui să vorbesc de pe două poziții distincte. Ca președinte al Comisiei pentru învățământ vă spun că atunci când am intrat în acest Parlament, jocurile erau făcute. Noi am preluat o situație existentă. Ca persoană particulară trebuie să vă spun că sunt împotriva acordării, la stat, de locuri cu taxă.

- Corect. Ați preluat o anumită situație care, dacă nu mă înșel este și neconstituțională. Dar prin actuala Hotărâre de Guvern prin care funcționează învățământul în viitorul an de studii prevederea locurilor cu taxă de stat se menține. În situația aceasta cum mai argumentați?

- Biroul Comisiei pentru învățământ a Parlamentului a făcut observații la textul propus de minister, cerând unele modificări și eliminarea altora. Eu cerusem, în contextul menținerii taxelor, introducerea unui minim competițional în interior. Mai clar. Dacă pe parcursul primului an, cel care a intrat pe locuri cu taxă obține rezultate foarte bune, să poată trece pe locul unui student care a intrat pe locurile planificate dar care nu are rezultate bune la învățatură, număr mare de restanțe sau rămâne repetent. Consider că este echitabil. Mi s-a spus că numai Legea Învățământului poate rezolva problema... Mi-e tea-

mă că dacă tranziția în învățământ va mai dura, există șansa ca statul să crească numărul locurilor cu plată - justificând prin lipsa de bani. Și iată cum, un învățământ de stat se transformă într-unul particular... Personal nu cred că se va ajunge aici. Riscul există. După părerea mea, ideea locurilor cu taxă își are originea în învățământul politehnic care a început să rămână fără candidați. De vină nu este calitatea școlii politehnice, ci absența comenzii sociale... Să nu mi se spună că prin locurile cu taxă ajungem la un învățământ de vârf. Cum să ajungi

acolo când cei care intră obțin medii sub cea a ultimului admis? Ca să conchid. Dacă este să judecăm lucrurile prin comparație de ce se întâmplă în lume, noi ar trebui să avem un număr dublu de studenți. Prefer să avem jumătate - decât să promovăm la limită sau pe valută - dar să fie buni. Iar în privința particularilor, eu văd sistemul altfel. Dacă avem o Universitate, Facultate, Secție la "parti" care este echivalentă sau mai bună ca cea de la stat, statul român să investească și el ceva, așa cum se întâmplă în Vest, pentru a crea elitele care ne trebuie.

dă în generalitatea exprimată de o anumită reprezentare, pe când sensul logic apare ca echivalent cu elementul judecăților valabile; cât privește sensul "științific-metafizic", acesta se dezvăluie prin însuși elementul valorii. Categoriile sunt valori care dau cunoștinței caracterul ei de obiectivitate și de generalitate.

Realitatea obiectivă se constituie din tot ceea ce este independent de conștiința și de voința omului. În procesul de cunoaștere, realitatea obiectivă devine obiectul cunoștinței, iar relația subiect-obiect formează relații de întrepătrundere activă. Subiectul își apropie obiectul, prin puterea lui de înțelegere, iar obiectul își apropie subiectul, prin funcțiile structurilor sale, rezultatul procesului de cunoaștere fiind adevărul. În esența ei, cunoștința omenească este, prin urmare, recunoaștere de valori. Se înțelege astfel că sfera realității obiective este mai întinsă decât sfera valorii. Caracteristicile valorii de cunoaștere sunt: **evidența, necesitatea, universalitatea și obiectivitatea.** "Toate aceste note alcătuiesc siguranța valorii cunoașterii", scria Petre Andrei.

Cunoștința lumii externe este un produs social. Pentru înțelegerea cât mai exactă a acestui fapt, este nevoie de distincția dintre procesul de cunoaștere a valorilor și procesul de recunoaștere a valorilor. Primul dintre acestea stă la baza întemeierii logico-epistemologice a valorilor și are ca rezultat valorile teoretice explicative, valorile de cunoaștere, a căror expresie se găsește în judecățile existențiale, care dau o cunoștință obiectivată, în afară de orice act de valorificare, în măsura în care ideea de obiect nu este ideea unui lucru, ci a unei relații foarte generale, a unui principiu de valoare. Al doilea proces este unul practic, de recunoaștere a valorilor, a cărui expresie sunt judecățile de valoare; acestea urmează procesului de cunoaștere întrucât orice recunoaștere implică, în mod necesar, cunoașterea lucrurilor, și care stă la baza Sociologiei valorilor. Obiectul ei îl reprezintă studiul înfățișării valorii în societate sau mai clar, **legătura dintre valoare și realitatea socială.**

Realitatea socială concretă este creatoare de valori sociale, întrucât ea este constituită din anumite elemente, elementele constitutive ale vieții sociale (activități economice și activități spirituale) și elemente regulative (activitățile etico-juridice și politico-administrative). Primele alcătuiesc structura unității sociale, celelalte - funcția acestei unități. În alcătuirea și în funcționarea sa, realitatea socială este dependentă de mediul fizic-cosmic, de trecutul istoric, de viața biologică.

PERENITATEA VALORILOR CULTURII

(Continuare din pag. 1)

De menționat că, potrivit teoriei valorii a lui Petre Andrei, valorile din cultura națională sunt parte componentă a culturii universale numai dacă primesc apreciere ca valabile pentru această cultură. Românițea unei idei, de exemplu, nu este condiția necesară a valabilității ei, valabilitatea unei valori este condiția necesară a românițatii unei idei sau a unei valori.

Realitatea socială îi apare lui Petre Andrei ca și lui Dimitrie Gusti creatoare de valori sociale - categorii constitutive (economice și spirituale) ale realității sociale, necesare omului ca ființă biologică și omului ca ființă spirituală (muzică, literatură, arhitectură, sculptură, pictură, arte decorative, creații filosofice și lingvistice, științe pozitive, tehnice etc.).

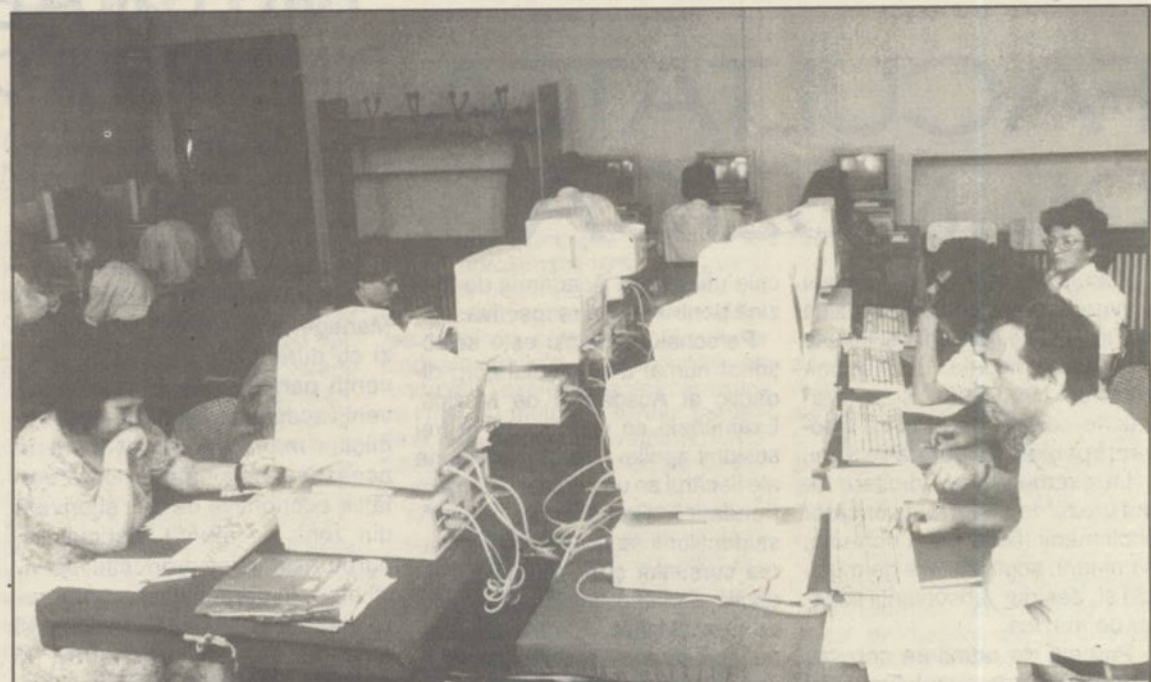
Stabilirea unor scopuri realizabile, ca manifestare creatoare a gândirii și a voinței omului, nu reduce activitatea socială la voința subiectivă a oamenilor, nici la activitatea lor de creație, ci trebuie să pună în relief trebuințele lor obiective. Activitatea socială determinată, în parte, de cauzalitatea socială, în parte de viața sufletească, urmărește realizarea de valori noi, își pune scopuri și își impune norme pentru înfăptuirea scopurilor fixate.

Prin Statutul său și prin reglementările juridice de înființare, Fundația "România de Măine" și-a definit scopul de a cultiva și promova în România valorile trainice, perene ale culturii naționale și universale, de a contribui la dezvoltarea învățământului, științei și culturii, de a crea condițiile și cadrul necesar pentru dezbaterile publice și confruntarea de idei pe probleme teoretice și practice de larg interes național, socio-economic, științific, de

învățământ și cultură, precum și pe probleme ale înfăptuirii democrației și statului de drept.

Pentru realizarea unor asemenea scopuri s-a elaborat, într-o concepție sociologică proprie, un sistem instituțional care reprezintă un nou model de aplicare și exprimare a valorilor sociologiei românești a culturii. La baza concepției sociologiei culturii, de promovare a învățământului, științei și creației cultural-artistice prin sistemul instituțional creat stau interesele naționale ale țării și ale neamului, cărora le suntem și le vom rămâne profund atașați și pe care noul sistem instituțional le va sluji cu mijloacele sale specifice, urmând exemplul marilor școli sociologice românești. Îndreptățește această apreciere și teoria valorilor a lui Petre Andrei, care demonstrează că logica valorii urmează îndeaproape logica procesului de cunoaștere prin mijlocirea conceptelor și judecăților.

Dacă neokantienii, cu deosebire Wilhelm Windelband și Henrich Rickert, analizaseră conceptul de valoare, depășind considerațiile psihologice înaintea de Petre Andrei, iar maestrul lor, Immanuel Kant, ajunsese, prin metoda transcendențială, la o întemeiere gnoseologică a logicii și, prin deosebirea dintre existență și valoare, dăduse o întemeiere logică a valorii, rupând, totuși, legătura dintre valori și subiectul și obiectul epistemologic, în întemeierea logică a valorii, sociologul român, folosind conceptul kantian de valabilitate, analizează valoarea în cunoaștere ca element constitutiv al obiectelor. Aceasta înseamnă, evident, că valoarea este o condiție logică a cunoștinței și că nu există nici un domeniu în care să nu fie afirmată valoarea. Desigur, în sens psihologic, esența conceptului rezi-



Informatica este inclusă în programele de învățământ la mai toate facultățile Universității "Spiru Haret". Iată de ce în sesiune, zilnic în laboratorul de profil s-au dat examene.

CONSTANTE ALE GÂNDIRII POLITICE ROMÂNEȘTI APĂRAREA INTEGRITĂȚII TERITORIALE A ȚĂRII

Motto: "Intangibilitatea frontierelor este condiția primă a înțelegerii internaționale".

Nicolae Titulescu

În concepția tuturor oamenilor politici și gânditorilor sociali patrioți ai neamului nostru, apărarea hotarelor țării a fost, cu deosebire în epocile de afirmare a naționalității, atât anterioare, cât și posterioare realizării Unirii, un imperativ moral, o lege de bază a ființării și devenirii naționale. Iar atunci când, datorită vitregiilor vremii, nu au putut fi împiedicate răpiri teritoriale, cum au fost, de pildă, cele ale Bucovinei la 1775 și Basarabiei la 1812, sau cele din îndoliatul an 1940, conștiința națională a refuzat net acceptarea acestor fapte, pregătind cu asiduitate premisele spirituale ale eliberării lor naționale.

Nașterea, încă din cei dintâi ani consecutivi primului război mondial, a unor curente revizioniste și revanșarde într-un șir de țări europene, iar apoi conturarea tot mai vădită a primejdiei unui nou război planetar pentru recroirea hărții continentului și a lumii, au pus cu toată acuitatea în fața oamenilor politici români din perioada interbelică problema apărării integrității teritoriale a țării, atât ca o chestiune de consolidare internă a statului întregit, cât și ca un obiectiv de politică externă și, în ultimă instanță, de apărare militară. "Noi - spunea în acea conjunctură I.G. Duca - suntem un stat însuflețit de dorul de pace, idealurile noastre naționale au fost îndeplinite, nu avem nimic de revendicat nimănui, dar ne aflăm într-o situație geografică care ne obligă să privim evenimentele cu o deosebită atenție și să fim întotdeauna în măsură să ne apărăm integritatea națională".

Este semnificativ și demn de apreciat faptul că, în ciuda unor deosebiri uneori foarte mari între doctrinele și programele lor politice, partidele democratice din România s-au întâlnit în preocuparea principală pentru apărarea intereselor de bază ale țării, în primul rând a hotarelor ei. Pe bună dreptate declara, în această ordine de idei, Ion Mihailache, pe atunci președinte al P.N.T., într-o cuvântare rostită în 1936: "Politica externă a unei țări nu se determină în funcție de simpatii personale, sau de partid, sau de clasă, ci în funcție de situația geografică și de momentul istoric al unei țări. Interesul nostru suprem astăzi este: întărirea și consolidarea hotarelor...; punctul principal, criteriul principal în orientarea mea politică este apărarea hotarelor". "Situația țării noastre - spunea în 1934 Grigore Gafencu - îi impune o politică de apărare și întărire a tratatelor de pace, a noilor hotare, a noii ordini internaționale statornicite prin izbândă alianțelor în marele război. Această politică, urmată de toate guvernele și sprijinită de toate partidele de guvernământ, e politica noastră națională (sublinierea autorului - M.N.). Nu ne putem îndepărta de ea, nici prin fapte, nici cu gândul".

Superioritatea morală a poziției românești de apărare a integrității teritoriale decurgea și decurgea nu numai din faptul că se opunea agresiunii, pe atunci pregătite de statele fasciste și revizioniste, ci și din acela că ea apăra o cucerire dreaptă, legitimă a poporului român, rezultat al luptei sale seculare contra jugului străin. Căci, așa cum sublinia, în 1934, la Societatea Națiunilor, Nicolae Titulescu, "frontierele actuale ale Europei centrale sunt rezultatul

evoluei de secole unei idei de justiție. Chestiunea frontierelor Europei centrale constituie un proces sfârșit, iar nu un proces care trebuie să înceapă". În aceste condiții, dreptatea cauzei noastre consta - și constă - în aceea că "nu luăm nimic din ce nu este al nostru, dar întărim și apărăm cu îndârjire tot ce ne aparține". (Gr. Gafencu)

Dezvăluind pericolul manifestărilor revizioniste ale regimului horthyst din Ungaria interbelică, Nicolae Titulescu declara, în 1934, în Parlamentul român: "Noi am spus în repetate rânduri Ungariei, și i-o spunem din nou și azi: o înțelegere între noi este și în interesul general al păcii și în interesul celor două țări. Dar o înțelegere devine imposibilă dacă cu prilejul ei se ridică chestiunea schimbării hotarelor țării. Ungaria știe tot atât de bine ca și mine că prin propaganda la care se dedă nu va putea cînti hotarele noastre... Atunci, de ce o face? Explicația este simplă. Scopul manifestațiilor revizioniste este demoralizarea țărilor vizate și ținerea trează în opinia publică ungară a unei speranțe nelămurite în vremuri mai bune. Cu alte cuvinte, aceste manifestațiuni constituiesc o armă de luptă în războiul juridic, care, din nefericire, se confundă astăzi cu starea de pace. Dacă este așa, nimic nu ar servi mai mult jocului adversarilor unității noastre decât a ne lăsa întinși de asemenea manifestațiuni. Nu o vom face."

Masele largi ale poporului român au înțeles și au sprijinit, tacit, dar și explicit, politica de apărare a integrității teritoriale a țării. Fără a stăruia asupra acestui aspect, documentat pe larg de istoricii noștri, mai ales în deceniile din urmă, menționăm un fapt foarte elocvent, deși mai puțin

cunoscut. Este vorba de protestul adoptat la 18 aprilie/1 mai 1918 de fruntașii socialiști contra păcii de la Buftea prin care, între alte condiții înrobitoare, se impunea României cedarea integrală a culmilor munților Carpați în favoarea Austro-Ungariei, iar a Dobrogei în beneficiul Bulgariei. Referindu-se la acel protest, Constantin-Titel Petrescu scria în cartea sa "Socialismul în România": "În acele împrejurări tragice pentru țară... mișcarea socialistă avu curajul - și patriotismul - să protesteze în contra actului de rapt și robie economică față de Puterile Centrale..."

Din nefericire, această poziție patriotică a poporului român, a forțelor sale politice democratice, a fost slăbită și sabotată de acțiunile aberante ale mișcărilor profasciste și fasciste din România, iar uneori chiar ale unor persoane cu mari răspunderi în stat. Până unde au putut merge asemenea acte de trădare directă a intereselor țării ne putem face o idee după conținutul următoarelor note din însemnările politice ale lui Armând Călinescu, notă purtând data de 6 septembrie 1934: "Cristescu (șeful Siguranței - M.N.) îmi spune că cu prilejul descinderii la Barbu Ionescu (unul dintre membrii camarilei lui Carol al II-lea - M.N.) s-a găsit un document semnat de B.I., ca mandatar al prințului Carol (deci, din perioada 1926-1930, când acesta din urmă, renunțând la moștenirea tronului, peregina prin Europa occidentală - M.N.) și dr. Gavril, împreună cu trei unguri, ca mandatar ai lui Rothermere (magnat al presi britanice și șef al lobby-ului promaghiar din Occident - M.N.), prin care în schimbul unor cesiuni de teritorii la granița noastră către unguri se consimte prințului un însemnat împrumut" (sublinierea autorului).

■ Dr. Marin NEDELEA

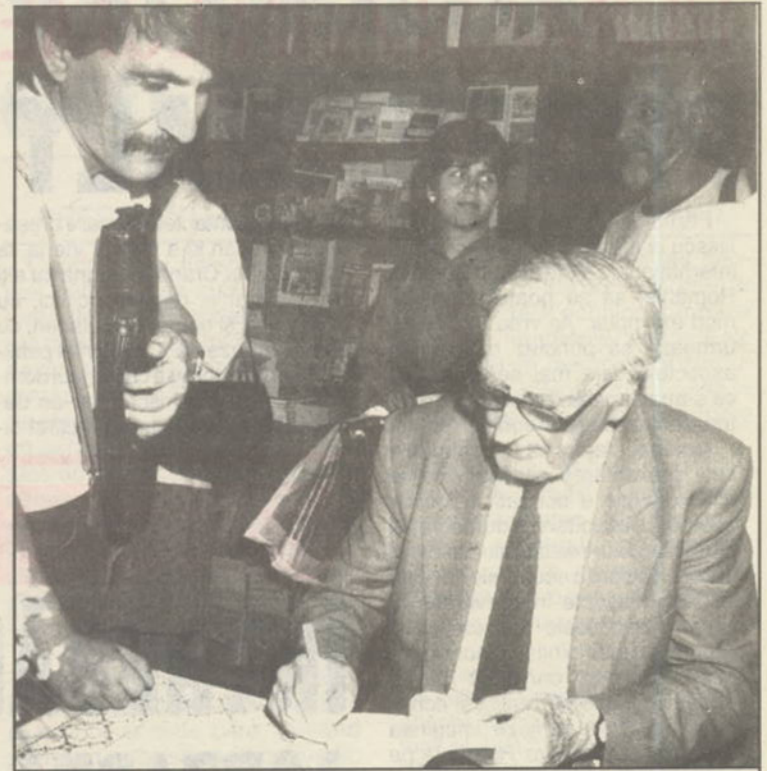
SECURITATEA NAȚIONALĂ: DIMENSIUNI POLITICE ȘI MILITARE

Pentru România, în etapa actuală, interesul național și, implicit, securitatea națională semnifică asigurarea independenței și suveranității naționale, a integrității teritoriale, menținerea caracterului de stat național unitar, respectarea ordinii constituționale într-un stat de drept, crearea condițiilor favorabile pentru redresarea economică, pentru prosperitatea cetățenilor țării.

Este un fapt recunoscut că securitatea națională are, pe lângă dimensiunea militară, și dimensiuni politice, economice, culturale, psihologice, ecologice și de altă natură. Ne propunem să ne oprim, în continuare, asupra dimensiunilor politice și militare, precum și a raporturilor dintre ele.

Dimensiunea politică reprezintă totalitatea forțelor și posibilităților politice de care dispune o țară, într-o

anumită perioadă, pentru asigurarea securității sale naționale. Printre aceste forțe și posibilități se înscriu, cu o semnificație mai mare: puterea politică - natura, tăria și stabilitatea sa; rolul politicului în stat, trăsăturile regimului politic, posibilitățile și gradul de organizare și de activitate politică, instituțiile politice și, în special, cele principale - statul și partidele politice -, caracterul, rolul, organizarea, orientarea, influența, forța și activitatea lor; stadiul și dinamica relațiilor politice și a raportului de forțe politice pe plan intern; posibilitățile și acțiunile întreprinse pentru a influența și a folosi conjunctura, raportul de forțe, starea și evoluția relațiilor internaționale în interesul propriei cauze; justiția și prestigiul liniei politice generale și ale politicii de securitate, folosirea cu pricepere a împrejurărilor și posibilităților poli-



Profesorul Alexander King, președintele de onoare al Clubului de la Roma, participă la lansarea ediției în limba română a volumului, cunoscut pe plan mondial, "Prima revoluție globală".

lice pentru realizarea consensului național; capacitatea forțelor politice și acțiunile întreprinse cu scopul de a pregăti țara pentru situația de conflict armat etc.

România acordă prioritate mijloacelor politico-diplomatice în asigurarea securității sale naționale. Așteptă vizează trei direcții prioritare: racordarea la structurile euroatlantice, colaborarea subregională și dezvoltarea de relații bilaterale normale cu toate țările vecine.

În ce privește prima direcție menționată, în centrul preocupărilor politicii românești stă conectarea țării la structurile politico-strategice și economice euroatlantice. Se urmărește obținerea, pentru România, a unui statut similar cu cel acordat altor state central și est-europene, acționându-se pentru depășirea tendințelor de abordare discriminatorie manifestate de unii parteneri din structurile menționate. În urma demersurilor întreprinse, țara noastră a reușit să obțină includerea sa, alături de alte state central-europene, în Consiliul de Cooperare Nord-Atlantic, să semneze acordul de asociere la comunitățile europene, să capete statutul de invitat la Consiliul Europei, existând speranța ca, în cursul acestui an, România să devină membră cu drepturi depline a Consiliului.

Totodată, în cadrul sesiunilor C.S.C.E., România și-a concentrat eforturile spre identificarea și promovarea acelor forme, structuri și mecanisme în măsură să asigure respectarea principiilor și valorilor democratice ale procesului inițiat la Helsinki, spre definirea acțiunii viitoare a C.S.C.E. în calitate de garant al securității tuturor statelor participante și promotor al cooperării în favoarea democrației, prosperității și drepturilor egale în materie de securitate.

Pe plan subregional, preocuparea diplomației noastre o constituie adaptarea României la noul context geopolitic creat în jurul țării ca urmare a dispariției Uniunii Sovietice, dezmembrării Iugoslaviei și separării Cehiei și Slovaciei. În această direcție sunt urmărite două obiective: pe de o parte, menținerea României ca o zonă de stabilitate între două zone de conflict și evitarea extinderii disputelor pe teritoriul țării noastre, iar pe de altă parte, construirea de relații bilaterale cu noile entități statale. Dezvoltări însemnate au cunoscut astfel mecanismele de colaborare între țările riverane Mării Negre și Dunării.

În ceea ce privește relațiile cu țările vecine și cu cele apropiate din punct de vedere geografic, acestea continuă să cunoască o evoluție pozitivă, cu particularități determinate de diversitatea de state existente și evenimentele majore inter-

venite în spațiul din jurul României.

În condițiile actuale când dimensiunea politico-diplomatică se vedește insuficientă pentru acoperirea necesităților de securitate națională, dimensiunea militară a acesteia prezintă, de asemenea, o importanță deosebită. De atfel, se bucură de o largă recunoaștere faptul că între dimensiunile fundamentale ale securității se regăsește și cea militară, care are drept instrument principal armata.

Este, desigur, esențial ca România să-și cunoască bine locul din punct de vedere militar pe continent, în contextul concepțiilor ce se manifestă despre Europa actuală și viitoare, armata română fiind chemată să fie gata în orice moment pentru a-și face datoria, coresponsător cerințelor doctrinei militare naționale.

Dimensiunea militară a securității joacă rolul de descurajare a unui eventual agresor. Armata națională reprezintă instrumentul principal de prevenire a războiului prin faptul că demonstrează oricărui agresor potențial că nu ar fi rentabilă tentativa de a ataca România sau de a-i viola suveranitatea. Menținerea unei forțe de luptă adecvate face parte din mijloacele necesare pentru îndeplinirea acestei misiuni. Cu alte cuvinte, armata română se cere a fi organizată și înzestrată astfel încât să nu se creeze nici un dezechilibru în raport cu contextul strategic regional. Facem această aserțiune ținând cont și de limitările impuse prin acordurile C.F.E. și de respectarea principiului suficienței defensive. După cum se știe, acordul C.F.E. a fost negociat între fostele blocuri militare, țara noastră fiind dezavantajată față de țările vecine la unele categorii de armament. Se cere a fi luat în considerare și procesul de modernizare și dotare cu armament cu caracteristici superioare al unor armate din aceste țări.

Așadar, se impune necesitatea asigurării unui echilibru bine articulat între dimensiunea politică și cea militară ale securității. Recunoașterea priorității acțiunilor politico-diplomatice nu poate să conducă la desconsiderarea dimensiunii militare, mai ales pentru o țară cum este România, care se găsește între două zone de conflict. Este, desigur, preferabil să se asigure securitatea națională prin măsuri politico-diplomatice, dar, totodată, până când nu se va ajunge la realizarea unui sistem de securitate colectivă, care să pună la adăpost fiecare stat european împotriva oricărei agresiuni, nu trebuie neglijate cătuși de puțin nici dimensiunea militară a securității, nici dimensiunile economice, culturale, ecologice etc. ale acesteia, deoarece fiecare dimensiune își are locul și rolul său bine definite în asigurarea securității naționale.

■ Mihai OZUNU

ROMÂNIA ÎN LUME PROFIL ÎNALT

Participarea președintelui Ion Iliescu la lucrările mai multor foruri internaționale a dat de curând prilej României să se poată afirma în mod exemplar. Aș vrea în cele ce urmează să punctez câteva din aspectele cele mai semnificative ce s-au desprins din turneul-maraton efectuat de șeful statului român.

Mai întâi, faptul că în expunerile sale prezentarea situației interne din România a ocupat un loc de seamă. Dezvoltarea democrației pluraliste, făurirea statului drept și tranziția spre o economie de piață au fost înfățișate în adevărata lor lumină. Succesele obținute ca și greutățile întâmpinate în acest proces dificil s-au constituit într-un ansamblu coerent, realist și echilibrat, menit să corijeze imaginea distorsionată despre România pe care, la noi și în străinătate, unii și alții se complac s-o întrețină în scopuri vădit partizan.

Problematika drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, abordată pe toate fețele de Conferința mondială de la Viena, i-a permis apoi președintelui Iliescu să insiste asupra modului în care se cuvine a fi considerată protecția drepturilor persoanelor aparținând minorităților naționale. Constatând că, în ciuda existenței încă a unor lipsuri, România post-decembristă stă foarte bine în această privință în comparație cu restul Europei, el a atras atenția asupra pericolului politizării acestei chestiuni, a folosirii problematicei drepturilor omului în scopuri irendentiste, a existenței naționalismului agresiv ca factor de destabilizare și sursă de primejdii pentru pacea și securitatea internațională. Șeful statului român a relevat, totodată, oportunitatea elaborării unui cod de conduită a statelor în relațiile dintre ele în ceea ce privește protecția drepturilor minorităților naționale, care trebuie să cunoască o abordare constructivă și adecvată, menită să corespundă intereselor societății în ansamblul ei. În același timp, referindu-se la problematica drepturilor omului în general, președintele țării noastre a insistat pe bună dreptate asupra dimensiunii lor economice, arătând că drepturile civile și politice sunt lipsite de sens în condiții de sărăcie, de foamete sau de boală. Dimensiunea umană a raporturilor internaționale este, prin urmare, strâns legată de cea economică, de problema cardinală a dezvoltării globale a popoarelor.

La Conferința de dezarmare de la Geneva, președintele Iliescu a avut prilejul să sublinieze interesul crescând al comunității mondiale pentru realizarea transparenței în domeniul armamentelor și a propus ca atare elaborarea unui tratat internațional cu vocație universală, care să stabilească standarde, proceduri și mecanisme de aplicare în acest domeniu de o stringentă actualitate. Până atunci, convenirea unor direcții de acțiune pentru atingerea unui astfel de obiectiv ar fi binevenită.

Sesiunea Conferinței internaționale a Muncii a luat pe de altă parte cunoștință de chestiunile specifice complexe existente în țara noastră, precum dialogul sindicate-guvern-patronat, corelația dintre protecția socială și performanța economică, dificultățile pe care factorii interni și externi le cauzează în etapa actuală dezvoltării noastre economice și sociale.

În sfârșit, la Forumul de la Crans-Montana au putut să fie mai bine cunoscute problemele cu care România se confruntă în prezent, ca și opțiunile noastre cu privire la relațiile economice și politice internaționale, considerate cu precădere în contextul lor european.

Dacă la toate acestea mai

adăugăm contactele pe care președintele român le-a avut la Viena, la Geneva și la Crans-Montana cu alți șefi de stat și oameni politici, cu economiști și oameni de afaceri, cu diferiți reprezentanți ai opiniei publice, se poate aprecia că turneul domnului Iliescu s-a înscris într-un demers de politică externă a cărei di-

namică este tot mai evidentă în ultima vreme. În condițiile grele prin care trece, România trebuie să aibă în exterior o conduită corectă și activă, care să-i consacre rolul stabilizator în această parte a continentului și să impulsioneze, pe baze principiale, relațiile sale cu toți partenerii din Europa și din alte regiuni ale lumii. Prezența președintelui Iliescu în forurile amintite a răspuns, fără îndoială, unei astfel de necesități, contribuind la conturarea celui profil înalt, lipsit de megalomanie dar și de ploconeli, de care țara are atâtă nevoie.

■ Valentin LIPATI

DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ ÎNTREBĂRI CARE-ȘI AȘTEAPTĂ RĂSPUNSUL

Sub titlul "Errori neoliberale privind economia de piață", revista "Journal of Democracy" publică un articol semnat de Adam Przeworski, al cărui text rescrutat îl redăm în continuare.

Era noastră este o eră a ideologiei. Mai multe țări din Europa de Est și de aiurea au început recent cel mai mare experiment de inspirație ideologică. Confruntate cu ceea ce, adeseori, reprezintă cele mai grave crize economice din istoria lor, țările de pe întregul glob li se spune să se angajeze în experiment și să persevereze, sunt îndemnate să inițieze reforme despre care un singur lucru se cunoaște cu certitudine și anume acela că ele fac ca majoritatea oamenilor să o ducă mai rău pentru o perioadă de timp considerabilă. Ele sunt îndemnate să scurtcircuiteze procesul democratic, introducând reformele atât de rapid încât cetățenii nu au timp să se mobilizeze eficient. Chiar și după ce suferințele provocate de reforme s-au făcut simțite, politicienii sunt îndemnați să continue cursul, ceea ce, în majoritatea lor, și fac. Miniștrii de finanțe declară că, dacă șomajul nu va atinge opt sau zece la sută, "acesta va fi un indiciu că reformele nu dau rezultate".

Ideologia neoliberală, ce emană de la Statele Unite, pretinde că această opțiune este singura cale către dezvoltare. Totuși, acest model nu este nimic mai mult decât un amestec de dovezi, argumentări de principii, interese personale și dorință. În plus, chiar dacă ideologia economiei de piață pare să fi obținut în prezent o hegemonie intelectuală incontestabilă, virtuțile piețelor sunt puse categoric sub semnul întrebării de recente evoluții din teoria economică neoclasică.

Confruntată cu lumea reală, ideologia economiei de piață nu se prezintă nici ea mai bine. Drept model de urmat sunt citate "Statele Unite și alte țări din Occident care, în ultimul deceniu, au fost guvernate de partide conservatoare, adeptele ale inițiativei private". Totuși, dacă un marșian ar fi rugat să aleagă cele mai eficiente și umane sisteme economice de pe Pământ, cu siguranță el nu le va alege pe cele care se bazează pe economia de piață. Statele Unite au o economie stagnată, în care salariile reale sunt constante de peste un deceniu, iar venitul real al populației mai sărace, ce reprezintă 40 la sută din locuitori, a scăzut. Este o societate inumană, în care 11,5 la sută din populație - aproximativ 28 milioane de oameni trăiesc în sărăcie. Este cea mai veche democrație de pe Pământ, dar are una dintre ratele cele mai scăzute de participare la vot din lumea democratică și cel mai mare număr de deținuți pe locuitor din lume. Este acesta un model de urmat?

Piețele și eficiența. În primele momente ale euforiei postcomuniste din Europa de Est, modelul de urmat părea evident. Totuși, noțiuni vagi precum "deplasarea în direcția unei economii normale", "adoptarea modelului testat de experiența istorică a țărilor dezvoltate" sau "construirea unei economii de piață asemenea celei din Occident"

nu au fost, nu sunt și nu pot fi suficiente pentru a ghida procesul de transformare economică. Economiiile "normale" se deosebesc în foarte mare măsură unele de altele prin gradul de intervenție a statului, modul în care sunt organizate firmele, industriile și instituțiile lor financiare etc. A copia Statele Unite nu este același lucru cu a imita Suedia sau Japonia. În plus, nu este deloc sigur că alternativele ce stau în fața Europei de Est sunt, într-adevăr, limitate la cele deja testate în alte părți. În primul rând, este probabil ca un anumit gen al sectorului de stat reformă să continue să producă ceea ce mai mare parte a produsului național în aceste țări în viitorul previzibil. De asemenea, sentimentul față de un anumit fel de sistem de autoconducere al muncitorilor rămâne puternic. În linii mari, problemele sunt: rolul statului în coordonarea repartitiei resurselor, bunăstarea și proprietățile distributive ale unor structuri de proprietate alternative și strategiile de dezvoltare, în caz că ar exista vreuna.

Cei care se așteaptă ca piața să coordoneze activitățile economice pentru a se asigura repartitii de resurse eficiente admit adevărul cuprins în concepția - cunoscută drept prima teoremă a economiei bunăstării - că piețele competitive sunt suficiente pentru a genera eficiența. Totuși, această teză a fost infirmată de dezvoltarea economiei piețelor incomplete și de informația imperfectă. Pledoaria pentru piețe drept elemente eficiente de repartizare a resurselor se bazează pe presupunerea că piețele sunt "complete" sau, altfel spus, că există o "piață pentru orice posibilă stare naturală". Dar, după cum a arătat Kenneth Arrow în 1964, această presupunție nu este garantată.

Pentru a examina efectul reformelor vizând o economie de piață asupra creșterii trebuie să pun trei întrebări: De ce stabilizarea și liberalizarea (comerțului exterior și concurenței interne) provoacă recesiuni? De ce unele programe de stabilizare subminează creșterea viitoare? Sunt oare stabilitatea și concurența suficiente pentru relansarea creșterii?

Statul și creșterea economică. Se susține că stadiul actual al teoriei eco-

nomice nu confirmă concluzia că piețele competitive sunt suficiente fie pentru a aloca în mod eficient resursele, fie pentru a genera creșterea. Dacă vom lua teoria piețelor incomplete cu asimetriile lor informaționale sau dacă vom lua teoria creșterii endogene, cu reveniri constante la un factor unic și la elementele exterioare, vom descoperi argumente neoclasică care sugerează că o anumită intervenție a statului este necesară pentru creșterea economică. Efectul investițiilor publice asupra creșterii este un subiect mult prea controversat pentru a putea fi abordat în mod sumar: totuși, cercetări recente demonstrează că guvernele ar trebui să se angajeze în investiții infrastructurale ce nu sunt asigurate eficient de agenții privați și că ar trebui să aibă în vedere măsuri care sporesc rata veniturilor la proiectele private.

Constatările privind rolul statului în promovarea și susținerea dezvoltării pun o întrebare fundamentală privind modul în care trebuie organizate instituțiile statului, astfel încât ele să intervină numai atunci când este cazul. Dar, în timp ce chestiunea privind regulile și structurile instituționale optime din punct de vedere social rămâne deschisă, ar fi o greșală să se răspundă că statul trebuie împiedicat de la orice fel de intervenție, limitându-și rolul la promovarea "libertății inițiativei individuale". Problemele de proiectare instituțională nu pot fi rezolvate pretinzând că statul poate fi izolat în vreun fel de economie, ci ele trebuie analizate temeinic.

Problema care ne confruntă nu este o simplă problemă de "piață" contra "stat", ci aceea unor mecanisme instituționale specifice care pot da agenților economici particulari, inclusiv statului, stimulentele și informațiile ce îi vor conduce spre un comportament rațional colectiv. Consecințele practice ale ignorării acestor probleme sunt cel mai bine ilustrate de capriciile privatizării din Europa de Est.

Democrația și performanțele economice. Desigur, oricine dorește să fie de acord cu ideea că instituțiile democratice și libertatea economică promovează progresul economic și social. Totuși, ținând seama de nivelul cunoștințelor actuale, nu știm dacă acest lucru este real. Premisa ce se subînțelege este aceea că democrația garantează drepturile de proprietate, iar acestea, la rândul lor, prin diminuarea riscului față de investitori, promovează creșterea economică. S-ar putea să fie adevărat, după cum au argumentat unii, că drepturile de proprietate sigure promovează creșterea. Totuși, chiar dacă democrația promovează creșterea, aceasta trebuie să se producă din alte motive decât aceea că ea garantează drepturile de proprietate. În plus, nu știm dacă democrația promovează dezvoltarea economică, o împiedică sau este irrelevantă. Democrația poate promova creșterea economică din diverse motive, de exemplu, fiindcă îi pedepsește pe conducătorii răi și îi răsplătește pe cei buni. Dar această democrație nu garantează, în mod necesar, drepturile de proprietate.

Piața este un sistem în care resurse puțin sunt alocate unor utilizări alternative prin decizii descentralizate. Totuși, în capitalism, proprietatea este distinctă, din punct de vedere instituțional, de autorități: indivizii sunt simultan agenți de piață și cetățeni. Ca urmare, există două mecanisme prin care resursele pot fi alocate și distribuite în rândul gospodăriilor - piața și statul.

Modernizarea prin internaționalizare? În timp ce cauzele prăbușirii creșterii în Sudul planetei și în Est sunt

dificil de diagnosticat, cel mai obișnuit răspuns la această pare ușor de identificat. El este cel mai bine descris drept "modernizare prin internaționalizare". Diferite forțe politice din Sudul capitalist și Estul postcomunist nu văd o altă alternativă decât aceea de a se angaja pe "Calea Nord-Vest", un drum care va conduce societățile lor către "Lumea întâia", ceea ce pentru unii reprezintă "Nordul", iar pentru alții "Vestul". Aceasta este o strategie ce constă în a încerca să se adopte modelele politice, economice și culturale (democrație, piețe și individualismul consumatorului) ce domină lumea capitalistă avansată. Modernizarea devine sinonimă cu internaționalizarea.

Programul politic și economic ce ghidează cele mai importante forțe politice din întreaga Europă de Est constă în "a se alătura Occidentului" sau a "reîntra în Europa". Acest program este bazat pe ceea ce am putea numi "silogismul est-european". Premisa majoră a acestui silogism este: "Dacă nu ar fi fost comunismul, am fi fost asemenea Occidentului". Premisa minoră este: "Acum, comunismul a dispărut". Concluzia nu este numai aceea că Europa de Est trebuie să îmbrățișeze, și va îmbrățișa modelul occidental, dar ea promite, de asemenea, că acest model va genera bunăstarea și strălucirea capitalismului dezvoltat. O strategie ce pare să nu aibă precedent în istorie. Toate încercările de modernizare anterioare concepeau dezvoltarea ca pe un proiect legat de independența națională, economică și politică. Toți liderii modernizatori de până acum susțineau importanța culturilor naționale, făceau apel la crearea unor instituții politice compatibile cu tradițiile naționale și prevedeau o creștere condusă de industriile naționale și orientată către piețele locale. Spre deosebire de acestea, strategia modernizării prin internaționalizare acceptă, explicit cel puțin, o cedare parțială a suveranității naționale în domeniile politic, economic și cultural.

Istoria demonstrează că și în cazurile în care modernizarea reprezenta o strategie de dezvoltare națională autonomă ea tindea să creeze tensiuni enorme prin faptul că producea modificări în distribuția veniturii, schimbări în relațiile de putere și transformări culturale profunde. Departele de a scăpa de asemenea tensiuni, urmărirea modernizării prin internaționalizare le exacerbează, de fapt. Stilul politicii, inerent în programele neoliberale de reforme economice, contribuie la acest proces. Ne mai dezmeticim dacă observăm cât de des au eșuat în trecut strategiile de modernizare. Aderarea la clubul democrației "Lumii întâi" nu este un act oarecare.

Este această cale către "Lumea întâia" singura alternativă ce stă la dispoziția țărilor mai puțin dezvoltate din Est și Sud? Este această strategie viabilă din punct de vedere economic? Poate ea să câștige și să mențină sprijinul politic local în fața dislocărilor masive determinate de transformarea economică și de costurile sociale inerente? Ce genuri de forțe culturale, naționaliste sau religioase ar putea dezlănți această strategie? Unde ar putea ea să ducă, economic și politic? Ce fel de ordine internațională va crea ea? Ce se va întâmpla dacă și când aceste strategii nu vor reuși să genereze prosperitatea? Iată întrebări care își așteaptă răspunsul.

* Autorul, de origine poloneză, este profesor de științe politice la Universitatea din Chicago.

REVISTA

OPINIA
națională

TIPOGRAFIA **FED**

TEHNOREDACTARE COMPUTERIZATĂ:
Nicoleta ANGHEL

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: București, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tinereții, Sector 4. Telefon 675.68.45

Costul unui abonament trimestrial este de 600 lei. Plata abonamentelor se face prin mandat poștal sau dispoziție de plată pe adresa: Fundația "România de Măine", Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tinereții, Sectorul 4, București, Cont 451.00.972 - B.C.R. - S.M.B. Abonamente se pot face și prin oficiile poștale din întreaga țară.

Revista "OPINIA NAȚIONALĂ" se află înscrisă în Catalogul de presă "RODIPET" la poziția 2111.

Cititorii din străinătate se pot abona prin "RODIPET" S.A. - P.O. BOX 33-57, Fax 0040-1-3129432 sau 3129433, telex-11995 - Piața Presel Libere nr.1, sect. 1 București - România.